

Ulla Puurula

**Verkkolaskujen hyödyntäminen pk-yritysten
taloushallinnossa**

Kyselytutkimus tilitoimiston asiakkaille

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö

Liiketalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö

Koulutusohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä: Ulla Puurula

Työn nimi: Verkkolaskujen hyödyntäminen pk-yritysten taloushallinnossa: Kyselytutkimus tilitoimiston asiakkaille

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 55

Liitteiden lukumäärä: 2

Verkkolaskujen hyödyntämiseen on yritetty innostaa yrittäjiä jo vuosia, mutta jostain syystä verkkolaskujen suosio on kasvanut harmillisen hitaasti. Opinnäytetyön tavoitteena olikin kartoittaa tekijöitä, jotka vaikuttavat verkkolaskujen hyödyntämiseen ryhtymiseen pk-yrityksillä. Alatavoitteena oli esittää ehdotuksia, joiden avulla Pretaxin palveluja voitaisiin kehittää ja Pretaxin työntekijät saisivat pk-yritysasiakkaat innostettua ja kannustettua verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnoissaan ilman pakkoa.

Työn teoriaosuudessa esiteltiin tilitoimistoalan palveluja ja niiden kehittymistä. Teoriaosuuteen kuului myös sähköisen taloushallinnon esittely syventyen verkkolaskuihin ja siihen, mitä hyötyjä tai haittoja verkkolaskujen hyödyntämisestä mahdollisesti seuraa sekä mikä on verkkolaskujen hyödyntämisestä syntyvä sähköinen arkisto. Työn empiirisessä osuudessa esiteltiin tutkimuksen toimeksiantaja, tutkimuksen toteuttaminen ja tulokset. Tutkimuksen toteutustapa oli kvantitatiivinen, jossa lähetettiin kysely ensisijaisesti sähköpostilla Pretaxin pk-yritysasiakkaille.

Tulokset osoittivat, että yritykset, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja, eivät pidä verkkolaskujen hyödyntämisestä saatavia hyötyjä niin korkeina kuin verkkolaskuja jo hyödyntävät yritykset. Suurimmat syyt ryhtyä mahdollisesti hyödyntämään verkkolaskuja ovat pakko ja yhteistyökumppaneilta tuleva paine. Tutkimuksen tulosten perusteella monet yritykset eivät muutenkaan tunne täysin sähköistä taloushallintoa, joten tiedon välittäminen verkkolaskuista olisi edelleen tärkeää. Jotta yritykset siis saataisiin hyödyntämään verkkolaskuja, täytyisi niiden asenteitaan ja ajatusmaailmaansa saada muutettua, ja siihen voisi auttaa asiakkaan oman kirjanpitäjän neuvonta, miten tulevaisuudessa kannattaisi toimia.

Avainsanat: tilitoimisto, sähköinen taloushallinto, verkkolaskutus, pk-yritykset

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business School

Degree programme: Degree Programme in Business Management

Author: Ulla Puurula

Title of thesis: The use of e-invoices in financial administration of SMEs: survey for the clients of an bookkeeping agency

Supervisor(s): Erkki Kytönen

Year: 2013

Number of pages: 55

Number of appendices: 2

Small and medium-sized enterprises have been persuaded for a long time to use e-invoices, but they have gained popularity very slowly. The goal of my thesis is to find factors influencing the starting of the use of e-invoices by SMEs.

The theoretical part of the thesis presents the services of a bookkeeping agency and how they have developed. The theoretical part also includes a presentation of electronic financial administration, with focus on e-invoices. The empirical part includes a presentation of the mandatory of the thesis, a study and its results. The study was quantitative, with inquiries sent by e-mail.

The results show that SMEs who do not use e-invoices yet do not regard the benefits of using e-invoices as good as SMEs who use e-invoices do. The key reasons for starting using e-invoices are necessity and pressure from partners in cooperation. So, bookkeeping agencies should contribute to change SMEs' way of thinking and attitudes towards e-invoices.

Keywords: bookkeeping agency, electronic financial administration, e-invoicing, small and medium-sized enterprises

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvioluettelo.....	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Yleistä	7
1.2 Aikaisempia tutkimuksia.....	8
1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne.....	11
2 TILITOIMISTOALAN PALVELUT JA NIIDEN KEHITTYMINEN.....	12
2.1 Tilitoimistojen palvelujen kuvaus.....	12
2.2 Taloushallintoliitto.....	15
2.3 Toimialastandardi TAL-STA.....	16
2.4 KLT-tutkinto.....	16
3 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO	18
3.1 Sähköisen taloushallinnon kehittyminen	18
3.2 Sähköisen taloushallinnon määrittely	20
3.3 Verkkolasku	21
3.4 Laskun pakolliset tiedot.....	24
3.5 Sähköisen taloushallinnon mahdollisuudet ja heikkoudet	25
3.6 Sähköinen arkistointi	28
3.7 Siirtyminen sähköiseen taloushallintoon	29
3.7.1 Verkkolaskujen välittäjät.....	32
3.7.2 Verkkolaskuformaatit	32
4 KYSELYTUTKIMUS TILITOIMISTON PK-YRITYSASIAKKAILLE VERKKOLASKUJEN HYÖDYNTÄMISESTÄ TALOUSHALLINNOSSA.....	34
4.1 Toimeksiantaja Pretax Oy.....	34
4.2 Tutkimuksen toteuttaminen	35
4.3 Tutkimustulokset	38

4.4 Ehdotuksia asiakkaiden kiinnostuksen herättämiseen verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa.....	46
4.5 Johtopäätökset.....	48
5 YHTEENVETO.....	50
LÄHTEET.....	52
LIITTEET.....	55

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Ostolaskuprosessi paperi- ja verkkolaskulle	22
Kuvio 2. Myyntilaskuprosessi paperi- ja verkkolaskulle.....	23
Kuvio 3. Pretax Accountor Group palvelut	35
Kuvio 4. Työntekijöiden määrä.....	38
Kuvio 5. Vastaanotettavien ja lähetettävien laskujen määrä kuukaudessa.	39
Kuvio 6. Miten verkkolasku vastaajien mielestä toimii.....	40
Kuvio 7. Verkkolaskujen hyödyntämisessä koetut hyödyt.....	41
Kuvio 8. Verkkolaskujen hyödyntämisessä koetut haitat.....	42
Kuvio 9. Verkkolaskujen hyödyntäminen taloushallinnossa.	42
Kuvio 10. Syyt, jotka ovat saaneet ryhtymään hyödyntämään verkkolaskuja.	43
Kuvio 11. Syyt ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja taloushallinnossa.	44
Kuvio 12. Yrityksille on viimeksi ehdottanut verkkolaskujen käyttöönottoa.	45
Kuvio 13. Yritykset, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja haluaisivat verkkolaskuista tietoa.....	46

1 JOHDANTO

1.1 Yleistä

Verkkolaskujen hyödyntämisen kannattavuutta sähköisessä taloushallinnossa on esitelty ja mainostettu yrityksille jo vuosia. Niiden kehitys on kuitenkin ollut kaikkia ennusteita hitaampaa eivätkä ne ole ottaneet tuulta allensa. Maksimaaliset edut verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossa saavutettaisiin vasta kun niin lähettäjä kuin vastaanottajakin hyödyntävät verkkolaskutusta (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 8). Kehitys on kuitenkin pidemmällä suuremmissa yrityksissä kuin pk-yrityksissä (Lahti & Salminen 2008, 24). Pk-yrityksistä yli kolme neljäsosaa lähettää laskunsa vielä paperisena (Easy e-invoicing [Viitattu 7.3.2013]). Isoista yrityksistä yli kolme neljäsosaa on kuitenkin valmiita siirtymään verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa, jos niiden yhteistyökumppaninsa tekisivät sen myös. Jos yritys ei siis vielä suunnittele siirtymistä verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa, kannattaa sen miettiä rajoittaako nykyinen laskutusikäytäntö kaupankäyntiä isojen yritysten kanssa tai muuten liiketoimintaa. Jos vastaus kysymykseen on ei, on se pian kuitenkin kyllä. Nimittäin pian isot yritykset tekevät kauppaa vain verkkolaskuja taloushallinnossaan hyödyntävien yritysten kanssa.

Sähköisestä taloushallinnosta on tehty paljon opinnäytetöitä ja tutkimuksia, mutta ne ovat yleensä selvittäneet yritysten halukkuutta siirtyä sähköiseen taloushallintoon. Tämä työ eroaa edellisistä töistä näkökulmaltaan. Tässä opinnäytetyössä selvitetään yrityksiltä, miten ne olisi mahdollista saada kiinnostumaan verkkolaskujen hyödyntämisestä sähköisessä taloushallinnossa.

Toimeksiantajana opinnäytetyössä toimii Pretax Oy. Opinnäytetyö keskittyy Pretaxin pk-yritysassiakkaisiin. Myös Pretax Oy toivoo asiakkaidensa hyödyntävän verkkolaskuja taloushallinnoissaan.

1.2 Aikaisempia tutkimuksia

Verkkolaskuja koskevia tutkimuksia, varsinkin opinnäytetöitä ja pro graduja, on viime vuosina tehty paljon. Uusimpia aiheesta tehtyjä virallisia tutkimuksia ovat tehneet muun muassa Suomen Yrittäjät, Taloushallintoliitto, Itella Informaatio ja sähköisen taloushallinnon palveluita tarjoava Basware.

Basware on tehnyt vuosien aikana jo neljä samanlaista verkkolaskututkimusta, missä on selvitetty taloushallinnon ammattilaisten ajatuksia verkkolaskutuksesta (Tutkimus: Verkkolasku 2012). Viimeisin on toteutettu web-kyselynä helmikuussa 2012. Tutkimuksen kohderyhmää ovat niin julkiset organisaatiot kuin yritykset suurista pieniin Suomessa. Vastauksia tuli 356 ja yli puolet niistä on pk-yrityksiä.

Edellisiin tutkimuksiin verrattuna on paperilaskuja suosivien määrä selvästi laskenut (Tutkimus: Verkkolasku 2012). Jo verkkolaskuun siirtyneistä 80% on tyytyväisiä. Verkkolaskun läpimurron uskoo jo tapahtuneen 77 % vastaajista. Laskun oletusarvon paperilaskusta verkkolaskuun muuttumiseen seuraavan kolmen vuoden aikana uskoo 60% vastaajista.

Hyödyistä tärkeimpänä on pidetty verkkolaskujen kustannussäästöjä, mutta viimeisimmässä tutkimuksessa hyödyistä tärkeimmäksi nousikin verkkolaskujen ympäristöystävällisyys (Tutkimus: Verkkolasku 2012). Hyötylistaan tuli myös uusi asiakaspalvelun laadun parantuminen, joka juontaa juurensa verkkolaskutuksen avulla tehostuneista prosesseista, jolloin laskutus toimii nopeammin ja kustannustehokkaammin. Enemmän hyötyä koetaan kuitenkin saavan ostolaskujen vastaanottamisesta verkkolaskuina kuin myyntilaskujen lähettämistä verkkolaskuina. Myyntilaskujen lähettämisen verkkolaskuina voi olla hankalaa, koska ei tiedetä haluaisiko asiakas verkkolaskun tai onko hänellä kyky vastaanottaa niitä. Laskuun liitetyt liitteet eivät myöskään välttämättä kulkeudu asiakkaalle verkkolaskun mukana. Tiedottamista ja vaatimuksia verkkolaskujen lähetyksestä ja vastaanottamisesta alihankkijoille ja asiakkaille aiotaankin lisätä.

Itella Informaatio on selvittänyt vuonna 2010 teettämässään tutkimuksessa laskujen käsittelyn nykytilannetta ja tulevaisuuden näkymiä 16 Euroopan maassa

(Itella Information 12.11.2010). Merkittävin tieto mitä tutkimus antaa on, että yritysten taloushallinnon sähköistyminen on Euroopan maissa hyvin eri vaiheissa. Johtavia maita olivat Iso-Britannia, jonka yrityksillä jo melkein 90 prosentilla on valmius lähettää verkkolaskuja, ja Viro, jonka yrityksistä melkein 95 prosenttia vastaanottaa verkkolaskuja. Suomessa ollaan Euroopan keskitasoa sähköistymisessä. Yllättäen suurissa maissa kuten Saksassa, Puolassa ja Venäjällä yritysten taloushallinnon sähköistymisen arvellaan etenevän hitaammin kuin pienissä Pohjoismaissa ja Baltian maissa. Tämä johtuu lainsäädännön ja standardien yhteensopimattomuudesta sähköiseen taloushallintoon, koska yrityksissä on kyllä huomattu, että verkkolaskutus olisi monin tavoin tehokkaampaa ja virheettömämpää kuin paperilaskutus.

Taloushallintoliiton kysely on suunnattu tilitoimistoille, ja suurin osa vastaajista on pieniä ja itsenäisiä tilitoimistoja henkilöstöltään 1–9 (Tilitoimistojen käyttämät verkkolaskutuksen 2011). Heistä vain n. 45 %:lla on mahdollisuus tarjota verkkolaskutusta asiakkailleen. Kuitenkin palvelun tarjoamista valmistelee toteutettavaksi kahden vuoden sisällä noin neljännes vastanneista, joten verkkolaskutusta tarjoavien tilitoimistojen määrä tulisi siinä ajassa melkein kaksinkertaistumaan.

Tutkimuksen mukaan tärkein tavoite tai syy ottaa verkkolaskupalvelu tilitoimiston tarjontaan on pyrkimys tarjota asiakkaille nykyaikaista palvelua (Tilitoimistojen käyttämät verkkolaskutuksen 2011). Suurimmalla osalla vastaajista palvelua käytti kuitenkin vain 20% asiakkaista.

Kysely selvitti käytetyimmät operaattorit verkkolaskujen välitykseen, jotka ovat OP-Pohjola-ryhmä, Nordea, Liaison Technologies Oy, Tieto Oyj ja Itella Information Oy (Tilitoimistojen käyttämät verkkolaskutuksen 2011). Tutkimuksessa esille tulleet isoimmat verkkolaskutuksen ongelmat ovatkin ohjelmistoihin tai operaattoreihin liittyvät ongelmat, verkkolaskuosoitteisiin liittyvät ongelmat ja laskujen perillemenoon liittyvät ongelmat.

Tähän tutkimukseen perustuen Taloushallintoliitto on toteuttanutkin toisen tutkimuksen Aalto-yliopiston Real Time Economy (RTE) -ohjelman kanssa (Tilitoimistojen sähköisten ostolaskujen käsittely 2011). Tutkimus keskittyi

sähköisten ostolaskujen käsittelyyn ohjelmistoissa ja niiden käytettävyyteen. Tutkimuksessa selvitettiin käyttäjäkokemuksia haastatteleamalla kolmeatoista tilitoimistoa, joilla oli kuusi erilaista ohjelmistoratkaisua.

Tutkimuksessa nousi sähköisten ostolaskujen käyttöönotolle erityisesti imagosyyt, halu tarjota asiakkaille heidän toivomiaan ja tarvitsemiaan palveluita, siirtyminen manuaalisesta työstä asiantuntijapalveluiden tarjoamiseen ja tehokkuuden ja tuottavuuden nousun tavoittelu (Tilitoimistojen sähköisten ostolaskujen käsittely 2011). Kuitenkin kommentteja oli näistäkin puolesta ja vastaan. Esimerkiksi imago ei ollut houkuttanut asiakkaita niin paljon kuin oli toivottu ja palvelutarjonnan laajentaminen asiakkaille palveli erityisesti isoja ja hajautetusti toimivia asiakkaita. Mutta myös kaikkien asiakkaiden pakottaminen verkkolaskujen käyttäjäksi oli toiminut jollain vastaajalla.

Niin sanotuksi turhaksi työksi ostolaskujen käsittelyssä nousi paperilaskujen skannaus, tiedonsiirrot moduulien/ohjelmistojen välillä, verkkolaskujen pyytäminen, vanhat toimintatavat ja ohjelmistojen ominaisuuksien aiheuttamat turhat työt (Tilitoimistojen sähköisten ostolaskujen käsittely 2011). Hyödyiksi todettiin muun muassa virheiden vähentyminen, työn joustavuuden lisääntyminen, kierrätysprosessin nopeutuminen ja mahdollisuus keskittyä asiantuntijatyöhön. Haitoiksi taas nousi muun muassa kustannukset ja asiakkaiden muutosvastarinta. Tutkimuksessa myös huomattiin tiedon ajantasaisuuteen ja saatavuuteen vaikuttavan käytettävä järjestelmä ja tilitoimiston päivittäisen työn organisointi.

Suomen Yrittäjät ovat tehneet kyselyn verkkolaskupalveluiden hinnoista pankeille ja verkkolaskuoperaattoreille (Verkkolaskupalvelut 2009). Selvityksestä tuli ilmi että varsinkin verkkolaskuoperaattoreiden palveluiden välillä on sisällöissä ja hinnoittelussa merkittäviä eroja. Pankkien palvelutarjonta on yhtenäisempää, koska se perustuu Finvoice-välityspalvelu kokonaisuuteen ja pankit käyttävät hinnoittelussaan selkeitä listahintoja.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyön päätavoitteena on selvittää keinoja miten Pretaxin pk-yritysasiakkaat saataisiin kiinnostumaan tai jopa käyttämään verkkolaskuja. Opinnäytetyön avulla selvitetään miksi pk-yritysasiakkaita ei kiinnosta verkkolaskujen käyttö ja miten pk-yritysasiakkaat saataisiin kiinnostumaan verkkolaskujen käytöstä. Tavoitteena siis kartoittaa tekijöitä, mitkä vaikuttavat verkkolaskujen hyödyntämiseen ryhtymiseen pk-yrityksillä.

Helsingin seudun kauppakamarin verkkolaskun kehittämisohjelmasta on opittu, että pk-yritykset oivaltavat ja ymmärtävät sähköisen taloushallinnon hyödyt ja kustannukset (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 3, 7). Pk-yrityksillä ei kuitenkaan ole käytännön halua hyödyntää verkkolaskutusta taloushallinnossaan. Niillä verkkolaskujen hyödyntämisestä saatavat edut eivät ole välttämättä niin selvät ja ne ajattelevat siirtymisen verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa olevan vaikeaa. Pian niiden ainoaksi motiiviksi jää vain pakko. Se on tehokas, mutta ei ehkä kovin miellyttävä motiivi. Alatavoitteena opinnäytetyöllä onkin esittää ehdotuksia, joiden avulla Pretaxin palveluja voitaisiin kehittää ja Pretaxin työntekijät saisivat pk-yritysasiakkaat innostettua ja kannustettua verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnoissaan ilman pakkoa.

Seuraavassa luvussa tarkastellaan tilitoimistoalan palveluja ja miten niiden ennakoituaan kehittyvän tulevaisuudessa. Tärkeä osa tätä lukua on myös taloushallinnon asiantuntijan KLT-tutkinnon esittely. Teoriaosuuteen myös kuuluvassa kolmannessa luvussa tarkastellaan sähköistä taloushallintoa ja tarkemmin verkkolaskua. Neljäs luku on työn empiirinen osuus. Neljännessä luvussa kerrotaan tutkimuksen teosta, sen tuloksista ja esitellään ehdotukset asiakkaiden kiinnostuksen herättämiseen verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa.

2 TILITOIMISTOALAN PALVELUT JA NIIDEN KEHITTYMINEN

Tässä luvussa esitellään tilitoimistoalan palveluja. Kerrotaan miten palvelut ovat kehittyneet tähän päivään ja miten niiden ennakoitaan kehittyvän tulevaisuudessa. Lisäksi tässä luvussa esitellään tilitoimistoalan palveluja valvova Taloushallintoliitto ja toimialastandardi TAL-STA, jota käytetään esimerkiksi työkaluna tilitoimistoalan auktorisoinnissa ja kerrotaan taloushallintoalan asiantuntijatutkinnosta, KLT-tutkinnosta.

2.1 Tilitoimistojen palvelujen kuvaus

Tilitoimistoala on vanhaa ja vakiintunutta ja se on aiemmin keskittynyt pääasiassa lakisääteisten tehtävien hoitoon (Metsä-Tokila [Viitattu 15.2.2013]). Palvelut ovat aiemmin kehittyneet hitaasti ja toiminta on ollut vain osin ammatillistunutta. 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien tilitoimistoala on kuitenkin alkanut ammattimaistumaan ja kytkeytymään tiiviisti muihin liike-elämän palveluihin. Palvelut ovat monipuolistuneet ja muuttuneet yhä enemmän yritysjohtoa tukeviksi konsultointipalveluiksi, jopa juridisiksi ja veroneuvonnallisiksi. Samalla rutiinipalveluiden hoitoon on alettu hyödyntää sähköistä taloushallintoa.

Tilitoimistoalan ennakoitaan tulevaisuudessa jakautuvan perustoimistoihin, keskitason toimistoihin ja suuriin toimistoihin (Metsä-Tokila [Viitattu 15.2.2013]). Tämä jakautuminen näkyisi palveluissa. Perustoimistot keskittyisivät vain lakisääteisiin velvoitteisiin, kun taas suurilla toimistoilla toiminta olisi jo lähellä tilintarkastustoimistojen toimintaa varsinaista tarkastustehtävää lukuun ottamatta.

Tilitoimistoala kuuluu asiantuntijatoimialoihin ja on erikoistunut yritysten talouden asiantuntijuuteen (Taloushallintoliitto 2009). Tilitoimistoalan päätehtävä on hoitaa yritysten taloushallintoa, jotta yrittäjät ja yritykset voivat keskittyä itse yrittämiseen ja liiketoimintaan. Tavoitteena on tuottaa talousosaamisella lisäarvoa asiakkaalle. Lisäarvoon sisältyy asiakkaan oikeusturvan varmistaminen tekemällä kaikki asiat lainsäädännön määräämällä tavalla ja asiakkaan kilpailukyvyn tukeminen hyvillä konsultoinneilla ja neuvoilla. Hyvä konsultointi varmistetaan hyödyntämällä

tilitoimistoon kertynyt näkemys kymmenien tai satojen yritysten talousasioista yksittäisen yrityksen hyväksi.

Tilitoimistojen palvelut painottuvat lakisääteisiin velvoitteisiin (Taloushallintoliitto 2009). Tilitoimisto on kuitenkin kuin yrityksen talousosasto, sen palvelut kattavat kaiken mitä yrityksen talousasioissa voi tulla vastaan. Palveluihin voi kuulua muun muassa:

- pääkirjanpito, raportointi asiakkaalle ja tilinpäätös
- ostoreskontra, maksuliikenne
- myyntilaskutus ja saatavien valvonta
- rahoituslaskelmat, budjettisuunnittelu ja -seuranta, tilinpäätös- ja tunnuslukujen analysointi, varastoseuranta, kustannus- ja projektilaskenta, investointilaskenta
- konserniyhtiöiden palvelut
- palkanlaskenta
- veroilmoitus, verokonsultointi
- sähköisen taloushallinnon palvelut
- viranomaisraportointi
- isännöinti, lakiasiat

Tilitoimisto voi auttaa jo yrityksen käynnistysvaiheessa esimerkiksi kaupparekisterin, verottajan ja pankin kanssa (Taloushallintoliitto 2009). Kirjanpitäjä voi auttaa osoittamaan ulkopuolisille rahoittajille (pankit, pääomasijoittajat, julkiset tukijat), miksi yrityksessäsi on merkittävää potentiaalia ja miten liiketoiminta kasvaa tulevina vuosina.

Tilitoimiston palveluihin kuuluu myös sähköisten väylien tarjoaminen. Näiden avulla voi muun muassa lähettää myyntilaskuja ja käsitellä sähköisesti myös ostolaskuja (Taloushallintoliitto 2009). Omaan käyttöön hankittuna sähköisen taloushallinnon järjestelmä voi tulla paljon kalliimmaksi. Sähköisestä taloushallinnosta lisää kolmannessa luvussa.

Yrityksen koko ja kasvuvauhti vaikuttavat olennaisesti siihen, millaisista tilitoimistopalveluista se hyötyy (Taloushallintoliitto 2009). Siksi jokaiselle yritykselle räätälöidään asiantuntijan kanssa oma palvelupaketti. Yrityksellä, jolla

ei täyty tilintarkastusvelvollisuuden edellytykset, korostuu tilitoimiston rooli entisestään. Tilitoimistolta ei kuitenkaan usein osata vaatia palveluja (Repo 2009, 13). Yritykset tyytyvät vain perusasioiden hoitoon, vaikka yritystä pitäisi kiinnostaa miten tulevaisuudessa kannattaisi toimia. Siksi tilitoimiston valinnassa kannattaakin olla tarkkana, koska asiakassuhteet ovat pidempiä kuin suomalaiset avioliitot keskimäärin.

Palveluja tarjotaan erityisesti pk-yrityksille (Taloushallintoliitto 2009). Mutta tilitoimistoilla on asiakkaita pk-yrityksistä listayhtiöihin. On myös toimialakohtaisesti erikoistuneita tilitoimistoja, joissa palveluja on viety vielä yksityiskohtaisemmalle tasolle tuoteryhmä- ja toimialakohtaisiin kannattavuuslaskelmiin asti (Metsä-Tokila [Viitattu 15.2.2013]).

Tilitoimistojen palvelut nojaavat kuitenkin usein liikaa historiatietojen tarkkailemiseen (Ahvenniemi 19.5.2009). Asiakkaiden kannalta tulevaisuuteen keskittyminen olisi tärkeämpää. Painopistettä ollaankin siirtämässä verottajaa varten tehdyistä laskelmista johdon laskentatoimen kehittämiseen, koska asiakkaat odottavat nykyään tilitoimistolta enemmän konsultointia ja neuvontaa. Painopisteen siirtymistä tehostaa sähköistyminen, joka parantaa tilitoimistojen peruspalveluja ja antaa paremmat mahdollisuudet erilaisten lisäpalveluiden kehittämiseen ja tarjoamiseen. Palveluiden kehittämisen myötä kilpailu tilitoimistomarkkinoilla on kasvanut koko ajan ja painostanut tilitoimistoja uudistumaan entistä enemmän. On tutkittu, että neuvonantoa ja konsultointia osaavasti antaneilla oli tyytyväisimmät asiakkaat. Neuvonannossa onnistuakseen täytyy asioista olla hyvä asiaosaaminen, ongelmien analysointi- ja ratkaisuvalmiudet ja vuorovaikutusosaaminen. Myös yrityselämän nopeutunut muutostahti johtaa yhä parempaan ja tiiviimpään yhteistyöhön asiakkaan ja tilitoimiston välillä. Tutkimuksessa selvitänkin osaavatko pk-yritykset vaatia tai haluavatko ne edes pyytää tilitoimistolta neuvoja verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossa.

Suomessa tilitoimistoille ei ole lainsäädäntöä tai säädöksiä esimerkiksi osaamiseen, koulutukseen tai muihin toimintaedellytyksiin eikä tilitoimistotoimintaa ole varsinaisesti auktorisoitu, joten kuka tahansa voi perustaa tilitoimiston (Metsä-Tokila [Viitattu 15.2.2013]). Tilitoimistot voivat kuitenkin vapaaehtoisesti liittyä

Taloushallintoliittoon, joka antaa suosituksia ja ohjeita miten tilitoimistoalalla tulisi toimia. Taloushallintoliiton yhteydessä toimiva Tili-instituuttisäätiö taas auktorisoi tilitoimistoja. Kirjanpitäjille on myös vapaaehtoinen kirjanpidon ja laskentatoimen KLT-tutkinto, joka todistaa kirjanpitäjän asiantuntijuuden.

2.2 Taloushallintoliitto

Suomessa toimivilla taloushallinnon palveluja tarjoavilla auktorisoiduilla tilitoimistoilla ja konsulttiyrityksillä on valtakunnallinen liitto, Taloushallintoliitto (Taloushallintoliitto 2009). Taloushallinto liitto on perustettu jo vuonna 1968. Taloushallintoliitto kuuluu Nordic Accountant Federation järjestöön, jonka tarkoituksena on vaihtaa tietoa alan tilanteesta Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Taloushallintoliitto kerää ja jalostaa alaa koskevaa tietoa, on mukana lainsäädännön hankkeissa, valvoo jäsentilitoimistojen laatua ja tarjoaa koulutusta (Repo 2009, 13). Tilitoimistojen auktorisoinnista on huolehtinut jo yli 30 vuoden ajan Taloushallintoliiton yhteydessä toimiva Tili-instituuttisäätiö, joka koostuu elinkeinoelämän, ministeriöiden ja korkeakoulujen asiantuntijoista. Tilitoimisto voi hakea auktorisointia kun sillä on KLT-tutkinnon suorittanut vastuhenkilö (Taloushallintoliitto 2009). Aluksi tilitoimiston pitää käydä läpi vähintään kahden vuoden mittainen seurantajakso. Liittoon kuuluessaan tilitoimisto tarkastetaan säännöllisesti viiden vuoden välein ja kahden vuoden välein sen on raportoitava liitolle toiminnastaan ja vakavaraisuudestaan. Auktorisointi on takuu siitä, että tilitoimiston työntekijät ovat ammattilaisia, se toimii toimialastandardi TAL-STAn mukaisesti ja se on vakavarainen ja riippumaton. Auktorisoidulla tilitoimistolla ovat myös muut asiat kunnossa, kuten järjestelmät ja vastuuvakuutukset.

Tilitoimiston vastuuvakuutus korvaa vakavat virheet kirjanpidossa (Taloushallintoliitto, 2009). Esimerkiksi määräajan unohtamiset tukien ja korvausten hakemisessa tai luvan uudistamisessa. Vakuutuksen piiriin kuuluvat myös kirjanpitäjän virheestä aiheutuvat verotukseen liittyvät vahingot. Tilitoimiston vastuuvakuutuksen piiriin kuuluu myös tilanteet, joissa asiakkaan kirjanpidon tietoja häviää tai leviää.

2.3 Toimialastandardi TAL-STA

Ensimmäisen hyvän tilitoimistotapa -ohjeistuksen Taloushallinto julkaisi vuonna 1988 ja se on uudistettu sittemmin noin 10 vuoden välein (Lyytinen 21.8.2012). Asiakkaiden tarpeiden, teknisten innovaatioiden ja markkinoiden kehittymisen seurauksena ala on kuitenkin muuttunut joten 5.6.2012 Taloushallintoliitto julkaisi hyvän tavan ohjeistuksen toimialastandardi TAL-STAn. Se määrittelee minkälaista on luotettava, laadukas ja eettisten pelisääntöjen mukainen tilitoimistopalvelu. Toimialastandardi toimii myös tilitoimistotarkastustoimikunnan perustana ja siihen voivat asiakkaatkin tutustua.

Toimialastandardi koostuu eettisestä, toimeksiannon hoitamisen ja kirjanpitolpalvelun ohjeistuksista (Taloushallintoliitto 2009). TAL-STAn ja hyvän tilitoimistotapa -ohjeistuksen välinen suurin muutos on menestystekijänä korostunut asiakkaiden tunteminen (Lyytinen 21.8.2012). Asiakkaan tunteminen on tärkeää, jotta hänelle voidaan myydä niitä palveluja joita hän tarvitsee. TAL-STA on kuitenkin tarkoituksella tehty väljästi tutkittavaksi, eikä anna tyhjentäviä sääntöjä vaan vain suosituksia ja ohjeita. Ovathan palvelun ydintuote, virallisen tilinpäätöksen muoto ja muut vaatimukset jo laeilla ja asetuksilla säädetty.

Suomen standardi on suhteellisen ainutlaatuinen verrattuna muihin Euroopan maihin. Monissa maissa vasta valmistellaan ja suunnitellaan toimialastandardeja ja niiden sisältöjä (Ahvenniemi 19.5.2009). Muissa Euroopan maissa standardit on asetettu henkilölle, kun taas Suomen standardi perustuu tilitoimistopalveluja tuottavalle yritykselle. Tämä johtuu siitä että tilitoimistoala on aiemmin ollut ja monissa maissa on vieläkin ammatinharjoittamiseen perustuvaa henkilön toimintaa. Kehitys alalla on kuitenkin viimeisen parinkymmenen vuoden ajan kulkenut kohti yritystoimintaa, jossa palveluiden toteuttamiseen asiakkaalle osallistuu useita henkilöitä.

2.4 KLT-tutkinto

KLT-tutkinto on taloushallintoalan asiantuntijatutkinto ja arvostettu ammattitaidon merkki (Taloushallintoliitto 2009). Jotta KLT-tutkinnon voi kokeilla suorittaa täytyy

olla yliopisto- tai ammattikorkeakoulun tradenomitutkinto ja kolmen vuoden käytännön työkokemus. KLT-tutkinnon suorittaneilta vaaditaan jatkuvaa ammattitaidon ylläpitämistä. Heidän täytyy raportoida kolmen vuoden välein työtehtävistään ja kouluttautumisestaan Tili-instituuttisäätiölle pitääkseen kirjaimet voimassa. Tilitoimistolla täytyy olla vähintään yksi KLT-tutkinnon suorittanut vastuhenkilö, jotta se voi hakea auktorisointia Taloushallintoliiton yhteydessä toimivalta Tili-instituuttisäätiöltä. On myös esitetty, että pk-yrityksillä joilla ei ole tilintarkastusvelvollisuutta täytyisi olla KLT-tutkinnon suorittanut kirjanpitäjä.

3 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

Yrityksen taloushallinto ei ole pelkkä yrityksen kirjanpito vaan paljon laajempi kokonaisuus yrityksen toimintaa (Lahti & Salminen 2008, 14). Seuraamalla taloushallintoon yritys pystyy raportoimaan toiminnastaan sidosryhmilleen. Ulkoisesta laskentatoimesta esimerkiksi toimittajille, asiakkaille ja viranomaisille ja sisäisestä laskentatoimesta esimerkiksi yrityksen johdolle.

Tässä luvussa keskitytään sähköiseen taloushallintoon. Aluksi kerrotaan sähköisen taloushallinnon kehittämisestä ja tämän päivän tilanteesta ja sen määrittelystä. Eteenpäin mentäessä keskitytään tarkemmin verkkolaskuun, sen määrittelyyn ja hyödyntämiseen taloushallinnossa. Luvussa esitellään myös sähköisen taloushallinnon ja verkkolaskujen mahdollisuuksia ja heikkouksia ja verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossa syntyvä sähköinen arkisto. Lopuksi kerrotaan sähköiseen taloushallintoon siirtymisestä ja mitä siinä tilanteessa kannattaisi ottaa huomioon.

3.1 Sähköisen taloushallinnon kehittyminen

Seuraavien kolmen merkittävän innovaation lisäksi Suomi on saanut potkua sähköiseen taloushallintoon siirtymiseen verkon käytön korkeasta tasosta ja nopeasti yleistyneestä verkossa maksamisesta (Lahti & Salminen 2008, 23). Ensimmäinen vaikuttava tekijä on ollut sähköisen taloushallinnon mahdollistaminen lainsäädännöllä vuonna 1997. Toinen ratkaiseva asia oli kun Suomessa saavutettiin yhtenäiset pankkistandardit, joilla oli mahdollista nopean pankkien välisen maksuliikenteen lisäksi maksutapahtumien automaattinen käsittely viitteiden avulla. Kolmas pankki- ja maksuliikennejärjestelmiin liittyvä kehitys oli tiliotteiden sähköinen käsittely ja TITO-standardi. Näiden myötä kehittyi verkkolaskustandardeja. Verkkolaskuoperaattorit alkoivat tarjoamaan verkkolaskupalveluita ja -välitystä ja nykyään verkkolaskuoperaattorit saavat eri verkkolaskustandardit ymmärtämään toisiaan.

Suomen edistyksellisyydestä sähköisessä taloushallinnossa on kuitenkin monia eri näkökulmia. Bo Haraldin mielestä, joka on muun muassa johtanut EU-komission

asettamaa e-laskujärjestelmän käyttöönoton edistämisen asiantuntijaryhmää, Suomi on jo menettänyt johtoasemansa tietoyhteiskunnassa (Gedik 21.10.2008). Vaikka alku on ollut hyvä on huonosti innostuvan asenteemme takia kehitys ollut hidasta. Helsingin seudun kauppakamarin sähköisen liiketoiminnan selvityksen mukaan Suomi kuuluisi verkkolaskutuksen hyödyntämisessä keskikastiin Iso-Britannian ollessa Euroopan johdossa 90 prosenttiosuudellaan yrityksistään, joilla on valmiudet lähettää verkkolaskuja (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 12). TIEKE:n (Verkkolaskusta [Viitattu 31.1.2013]) eli tietoyhteiskunnan kehittämiskeskuksen sivuilla kerrotaan Suomen olevan verkkolaskutuksen edelläkävijämaa. Myös Lahti ja Salminen (2008, 23–25) ovat sitä mieltä että Suomi on sähköisen taloushallinnon ykkösmaa, vaikka kehitys onkin ollut kaikkia ennusteita hitaampaa. Lahti ja Salminen (2008, 23) kertovat kirjassaan edistyksellisen maksuliikenne infrastruktuurin antavan meille etumatkaa, mutta verkkolaskutusliikenteessä on jo ykkösasemamme uhattuna. Nimittäin vaikka olemme yritysten välisessä verkkolaskutusliikenteessä ykkönen, olemme kuluttajalaskutuksessa vasta alkutekijöissä.

Nykyään verkkolaskun käytön edistäminen on yhteiskunnassa laajasti hyväksytty päämäärä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 14). Palveluita, jotka opastavat verkkolaskun käyttöönottoon ja antavat tietoa sähköisestä taloushallinnosta ja verkkolaskuista on jo verkko pullollaan. Sähköisen taloushallinnon ja verkkolaskuoperaattoreiden palveluntarjonta monipuolistuu ja erikoistuu yritysten erilaisiin tarpeisiin jatkuvasti. Vuoden 2010 alusta valtionhallinto on aloittanut näyttämään esimerkkiä verkkolaskujen hyödyntämisessä. Myös monet yksityisen sektorin yritykset asettavat paineita kumppaneilleen edellyttämällä verkkolaskua. Bo Haraldin mielestä haasteena on teknisten ongelmien sijaan juuri ihmisten asenteiden muuttaminen (Gedik 21.10.2008). Isokaan porkkana ei kuitenkaan käytännössä toimi vaan Harald on paperilaskuun lisättävän konkreettisen pienen lisämaksun kannattaja.

3.2 Sähköisen taloushallinnon määrittely

Alan kirjallisuudesta ja artikkeleista voi olla vaikea löytää vakiintunutta yhdenmukaista määritelmää sähköiselle taloushallinnolle. Lahti ja Salminen (2008, 9, 21) kertovat kirjassaan digitaalisen taloushallinnon määritelmistä. Määritelmiä on useita ja erilaisia, riippuen siitä kuka asiaa määrittelee. Jotkin ovat todella suppeita sisältäen vain osan yrityksen taloushallinnosta. Esimerkiksi vuosituhannen vaihteessa on puhuttu vielä paperittomasta kirjanpidosta. Tällä hetkellä puhumme sähköisestä taloushallinnosta. Taloushallinnon sähköistämällä tarkoitetaan yrityksen taloushallinnon tehostamista tietotekniikkaa ja sovelluksia, verkkoa, integrointia, itsepalvelua sekä erilaisia sähköisiä palveluja hyödyntämällä. Teoriassa digitaalisen ja sähköisen taloushallinnon välillä on Lahden ja Salmisen mielestä pienen pieni ero. Sähköinen taloushallinto on kehittyneempi aste paperittomasta kirjanpidosta, kun taas digitaalinen taloushallinto on samaa sähköisestä taloushallinnosta. Sähköisessä taloushallinnossa esimerkiksi toimittaja lähettää laskun paperisena, jolloin vastaanottaja joutuu muuttamaan sen sähköiseksi skannaamalla.

Digitaalisessa taloushallinnossa (Lahti & Salminen 2008, 21–22)

- Kaikki taloushallinto- ja kirjanpitomateriaali käsitellään sähköisessä muodossa ja tositteet ovat konekielisiä.
- Yrityksen sisällä, eri osapuolien ja sovellusten välillä käsitellään ja siirretään tietoa sähköisesti.
- Arkistointi on sähköisessä muodossa.
- Tietoon pääsee käsiksi sähköisesti.
- Toistuvat rutiinityövaiheet on automatisoitu.
- Prosesseihin on integroitu eri järjestelmät sidosryhmärajojen yli.

Monissa yrityksissä esimerkiksi tiliotteiden noutaminen pankista ja viitesuoritusten siirtäminen myyntireskontraan on jo vuosia hoidettu sähköisesti (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 18). Taloushallinnossa käsiteltävästä aineistosta suuri osa on kuitenkin laskuja, joten verkkolaskuun siirtymisellä saavutettaisiin ratkaisevia etuja. Aito digitaalisuuskin taloushallinnoissa saavutettaisiin Lahden ja Salmisen

mielestä siis vasta, kun verkkolaskuja alettaisiin hyödyntämään taloushallinnoissa yleisesti (Lahti & Salminen 2008, 21–22).

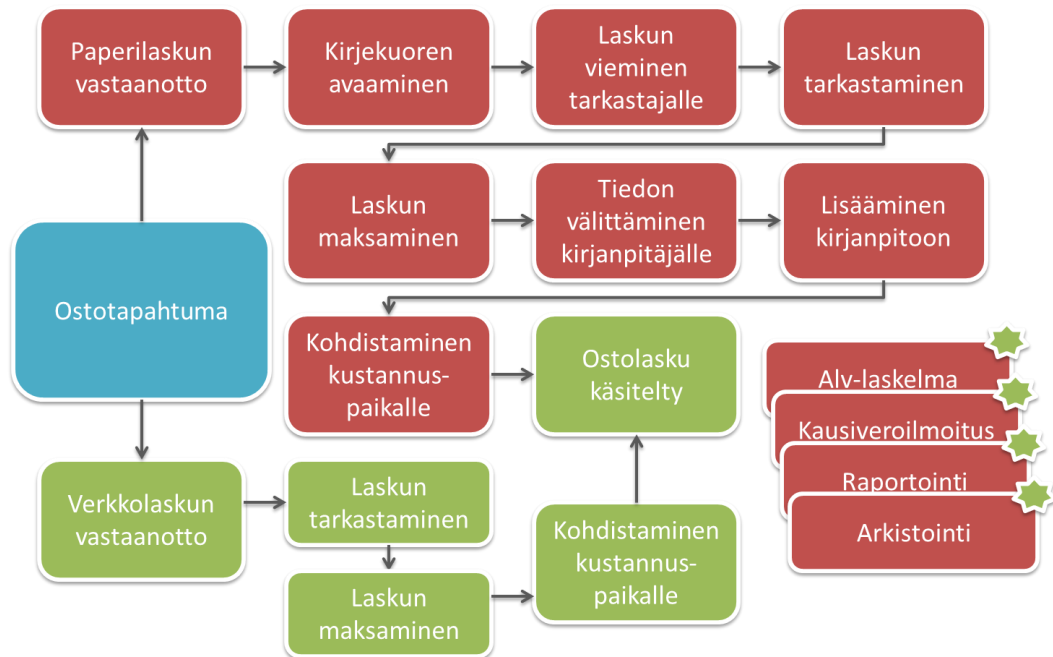
Suomen yrittäjätkin (Taloushallinto [Viitattu 30.1.2013]) kertovat verkkosivuillaan verkkolaskun olevan juuri sähköisen taloushallinnon ydin. Sähköistä taloushallintoa olisi siis verkkolaskut ja niiden myötä automatisoitu kirjanpito. Verkkolaskut täytyisi kuitenkin kytkeä johonkin taloushallinnon järjestelmään, koska ne eivät yksin automatisoi kirjanpitoa. Suomen yrittäjät määrittelevät sähköisen taloushallinnon kuin Lahti ja Salminen digitaalisen taloushallinnon. Myös useat muut taloushallinnon ammattilaiset määrittelevät sähköisen taloushallinnon kuin Lahti ja Salminen digitaalisen taloushallinnon. Tämän huomaa esimerkiksi Tilisanomat-lehden artikkeleita lukiessa.

3.3 Verkkolasku

E-lasku, verkkopankkilinkki, EDI-lasku, sähköpostilasku, sähköinen kirje ja verkkolasku, nämä ovat kaikki sähköisiä laskuja (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Mutta verkkolasku on ainoa, joka siirtyy yritysten järjestelmistä toiseen ja käsittely tapahtuu täysin sähköisesti verkossa, josta sen saa näkymään paperilaskun näköisenä. Verkkolasku ja sen hyödyntämisen myötä kirjanpidon muuttuminen sähköiseksi on perimmäinen osa sähköistä taloushallintoa. Tutkimuksessa selvitänkin mieltävätkö pk-yritykset verkkolaskun olevan kuten muut sähköiset laskut vai ymmärtävätkö ne eron verkkolaskun ja muiden sähköisten laskujen välillä.

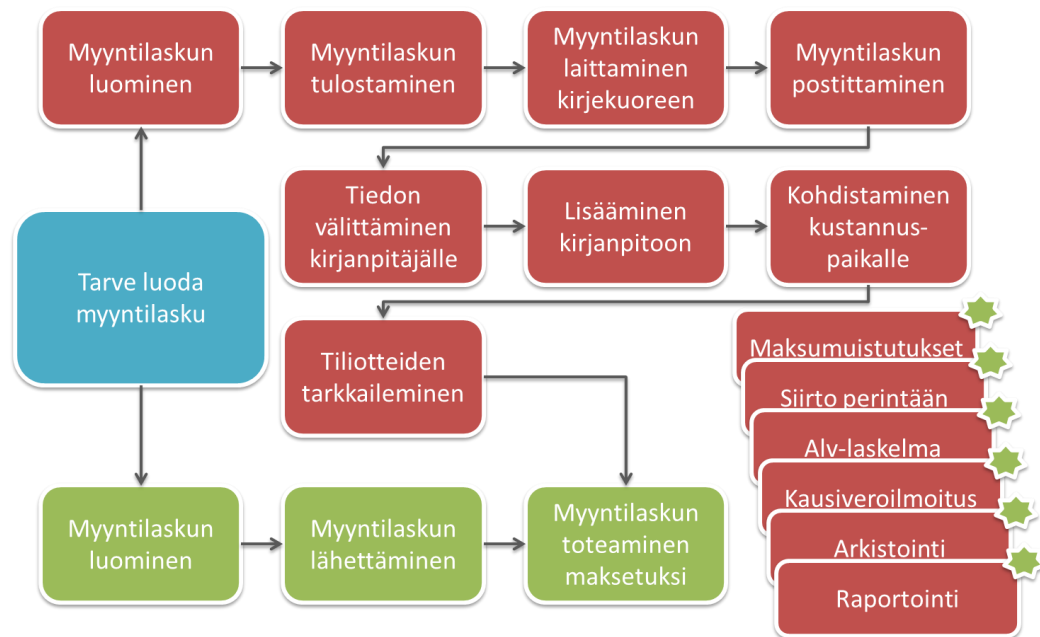
Ostolaskuprosessikuvaus havainnollistaa selkeästi minkälaisen matkan paperilasku kulkee verkkolaskuun verrattuna (Kuvio 1). Ostotapahtuman jälkeen verkkolasku vastaanotetaan ja tarkistetaan. Kustannuspaikalle kohdistaminen voi tapahtua jo ennen maksuakin. Kun verkkolasku on maksettu, on sen käsittely päättynyt. Paperilaskuprosessissa jo vastaanottamiseen ja tarkastamiseen kuluu ylimääräistä aikaa ja työvaiheita. Kun lasku on viimein maksettu, täytyy tieto siitä välittää vielä erikseen kirjanpitäjälle, joka lisää laskun kirjanpitoon. Paperilaskuprosessissa alv-laskelma, kausiveroilmoitus, raportointi ja arkistointi

täytyy tehdä vielä erikseen. Verkkolaskuprosessissa järjestelmä tekee ne automaattisesti prosessin aikana.

Kuvio 1. Ostolaskuprosessi paperi- ja verkkolaskulle (Salmenkangas 2013a).

Myös myyntilaskun matka verkkolaskuna on paljon yksinkertaisempi kuin paperilaskuna (Kuvio 2). Myyntitapahtuman jälkeen verkkolasku luodaan ja lähetetään asiakkaalle. Järjestelmä kirjaa laskun pois reskontrasta kun se huomaa laskun olevan maksettu. Kun taas paperilaskuprosessissa kuluu taas ylimääräistä aikaa ja työvaiheita laskun lähettämiseen ja kirjaamiseen kirjanpitoon. Myyntilaskuprosessissa tehtävät ilmoitukset, arkistointi ja raportointi tulevat verkkolaskuprosessissa automaattisesti tehtyä järjestelmän toimesta kun taas paperilaskuprosessissa ne täytyy tehdä vielä erikseen .

Kuvio 2. Myyntilaskuprosessi paperi- ja verkkolaskulle (Salmenkangas, M. 2013b).

Yritysten välisessä laskutuksessa verkkolasku siirtyy siis suoraan yritysten järjestelmistä toiseen datatiedostona ja sähköisenä kuvana. Tämä mahdollistaa sen, että vastaanottajan järjestelmä osaa lukea laskun tiedot ja näyttää sen myös kuvana (Verkkolasku.info [viitattu 4.2.2013]). Kuluttajalle lähetettäessä verkkolaskua kutsutaan e-laskuksi, jolloin se siirtyy yrityksen järjestelmästä kuluttajan verkkopankkiin (Talouhallinto [viitattu 30.1.2013]).

Verkkolaskujen lähettämiseen ja vastaanottamiseen tarvitaan verkkolaskuosoite, jonka saa omalta verkkolaskuoperaattorilta (Verkkolaskusta [viitattu 31.1.2013]). Verkkolaskuosoite voi olla muotoa OVT-tunnus, IBAN-tilinumero, verkkolaskutili tai verkkopalvelutunnus. OVT-tunnus muodostuu y-tunnuksesta eli on siis yrityskohtainen, ei siis riippuvainen järjestelmästä tai tilioimistosta.

Jos verkkolaskuja talouhallinnossaan hyödyntävälle tulee paperilasku, voidaan se ohjata skannauspalveluun, jossa se skannataan järjestelmään (Talouhallinto [viitattu 30.1.2013]). Parhaimmassa tapauksessa järjestelmä lukee skannatusta laskusta automaattisesti kaikki tiedot aivan kun verkkolaskusta. Ja jos valmiutta verkkolaskujen vastaanottamiseen ei ole, voi lähettäjä ohjata laskun tulostuspalveluun, josta se lähetetään paperilaskuna. Skannauksen ja tulostuksen

voi toki tehdä myös itse, mutta silloin hallinnolliset työt eivät tietenkään vähene parhaimmalla mahdollisella tehokkuudella.

3.4 Laskun pakolliset tiedot

Arvonlisäverolain (L 30.12.1993/1501) 209 b pykälän mukaan laskussa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) laskun antamispäivä;
- 2) yhteen tai useampaan sarjaan perustuva juokseva tunniste, jolla lasku voidaan yksilöidä;
- 3) arvonlisäverotunniste, jolla elinkeinonharjoittaja on myynyt tavarat tai palvelut;
- 4) ostajan arvonlisäverotunniste, jota ostaja on käyttänyt ostossa, jos hän on ostosta verovelvollinen tai jos kyse on 72 a §:ssä tarkoitettua tavaran yhteisömyynnistä;
- 5) myyjän ja ostajan nimi ja osoite;
- 6) myytyjen tavaroiden määrä ja luonne sekä palvelujen laajuus ja luonne;
- 7) tavaroiden toimituspäivä, palvelujen suorituspäivä tai ennakkomaksun maksupäivä, jos se voidaan määrittää eikä se ole sama kuin laskun antamispäivä;
- 8) veron peruste kunkin verokannan tai verottomuuden osalta, yksikköhinta ilman veroa sekä hyvitykset ja alennukset, jos niitä ei ole otettu huomioon yksikköhinnassa;
- 9) verokanta;
- 10) suoritettavan veron määrä euroissa, ei kuitenkaan 13 kohdassa tarkoitettua myynnin osalta;

11) jos myynnistä ei ole suoritettava veroa tai jos verovelvollinen on 2 a, 8 a–8 c tai 9 §:n perusteella ostaja, verottomuuden tai ostajan verovelvollisuuden peruste taikka viittaus tämän lain tai arvonlisäverodirektiivin asianomaiseen säännökseen; ([16.7.2010/686](#))

12) toiseen jäsenvaltioon myytävän uuden kuljetusvälineen osalta tiedot, joiden perusteella 26 d §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut edellytykset voidaan todeta; ([29.10.2004/935](#))

13) jos myyntiin sovelletaan 79 a §:ssä tarkoitettua menettelyä, maininta menettelyn soveltamisesta taikka viittaus mainittuun pykälään tai kuudennen arvonlisäverodirektiivin asianomaiseen säännökseen;

14) jos kyse on 80 §:ssä tarkoitetun matkatoimistopalvelun myynnistä, maininta menettelyn soveltamisesta taikka viittaus mainittuun pykälään tai kuudennen arvonlisäverodirektiivin asianomaiseen säännökseen;

15) jos sijoituskullan myyjä valitsee myynnin verollisuuden 43 c §:ssä tarkoitetulla tavalla, myynnin verollisuutta osoittava merkintä;

16) jos laskulla muutetaan aikaisemmin annettua laskua, yksiselitteinen viittaus tähän laskuun.

Verkkolaskun pakollisiin tietoihin sisältyy myös lähettäjän ja vastaanottajan verkkolaskuosoitteet ja vastaanottajan välittäjän tiedot ja välittäjä tunnus (Verkkolaskusta, [Viitattu 31.1.2013]).

3.5 Sähköisen taloushallinnon mahdollisuudet ja heikkoudet

Sähköisen taloushallinnon hyötyjä ovat (Lahti & Salminen 2008, 27):

- tehokkuus
- nopeus
- vähenevä tarve resursseille ja arkistointitiloille
- joustavuus ja helppous
- virheiden vähentyminen
- ympäristöystävällisyys

Sähköisessä taloushallinnossa suurin osa kirjanpidon rutiinitöistä automatisoituu, joten taloushallinto on koko ajan ajan tasalla (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Tämä nopeuttaa prosesseja mikä näkyy kaikessa. Yrittäjä ja kirjanpitäjä näkevät verkossa saman ajantasaisen tiedon. Kirjanpidon ja raportoinnin valmistuminen reaaliaikaistuu ja yrityksen talouden seuraaminen on helpompaa eikä se ole paikkaan eikä aikaan sidottua.

Verkkolaskujen lähettäjältä vähenevät, jos eivät jopa poistu kokonaan, manuaaliset ja turhat työvaiheet, kun verkkolaskuja tehtäessä ei laskuja tarvitse käsitellä ja tallentaa useasti erikseen esimerkiksi kirjanpitoon, reskontraan ja sähköiseen arkistoon (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Myös verkkolaskujen lähetys on paperilaskua nopeampaa, kustannustehokkaampaa ja ympäristöystävällisempää, joten maksun saaminen voi myös nopeutua. Liitetietojenkin lähettäminen verkkolaskun mukana onnistuu, jos operaattori ja vastaanottajan järjestelmä pystyvät käsittelemään liitetiedostoja (Verkkolaskusta [Viitattu 31.1.2013]).

Laskujen vastaanottaminen ja käsittely nopeutuu ja tehostuu, kun vastaanottajan ei tarvitse laskun tultua järjestelmään kuin tarkastaa ja hyväksyä se järjestelmässä, jonka jälkeen lasku kirjautuu kirjanpitoon oikeille tileille ja maksatus onnistuu kätevästi järjestelmään integroidulla pankkiyhteyspalvelulla ilman manuaalista tietojen syöttöä (Taloushallinto, [viitattu 30.1.2013]). Näin inhimilliset virheet usein vähenevät ja vastaanottajalle kohdistuvat, jopa noin 80 prosenttia yritysten välisten laskujen käsittelykustannukset, vähintään puolittuvat (Verkkolasku.info, [Viitattu 4.2.2013]). Tarvittaessa vanhojen verkkolaskujen etsiminen on myös helpompaa ja nopeampaa, koska ne ovat jo tallentuneet myös sähköiseen arkistoon (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]).

Ja koska sähköisessä taloushallinnossa kaikki tapahtuu verkossa, voi järjestelmään liittää helposti myös minkä tahansa verkkopohjaisen palvelun (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Esimerkiksi verkkokaupan, jolloin siellä tehdyt ostokset kirjautuvat automaattisesti kirjanpitoon oikeille tileille.

Parhaimmassa tapauksessa sähköisessä taloushallinnossa toimii täydellisesti yhteen kaikki mikä kuuluu yrityksen taloushallintoon. Palkanlaskennan ollessa osa

sähköistä taloushallintoa, voidaan päästä eroon palkansaajalle lähetettävästä paperisesta palkkalaskelmasta (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Se voidaan lähettää palkansaajalle sähköisesti tai palkansaaja voi jopa itse käydä katsomassa tiedot mahdollisilla omilla tunnuksillaan järjestelmästä. Palkansaajan on myös mahdollista päästä itse tekemään esimerkiksi matka- ja kululaskujaan suoraan järjestelmään. Näin vähennetään taas hallinnollisia töitä ja matka- tai kululasku menee automaattisesti kierrätettäväksi tarkastajalle ja hyväksyjälle.

Myös viranomaisilmoitukset on helppoa ja nopeaa lähettää sähköisesti (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Parhaimmassa tapauksessa ilmoituksia lähettäessä, esimerkiksi alv-ilmoitusta, syntyy niistä tarvittaessa automaattisesti kirjaus kirjanpitoon oikeille tileille.

Suurena plussana sähköisessä taloushallinnossa on ympäristöystävällisyys (Lahti & Salminen 2008, 29). Muun muassa liikkuminen, kuljetus ja paperinkulutus vähenevät taloushallinnon sähköistymisen myötä ja näin myös CO₂-päästöt vähenevät hurjasti. Hyödyntämällä taloushallinnossaan sähköistä arkistointia voivat myös kiinteistökulut pienentyä, kun materiaalia ei tarvitse säilyttää monissa kymmenissä mapeissa vaan se säilyy verkossa (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 20).

Taloushallinto-ohjelmiston fyysiset suojaukset, tietoturva ja varmuuskopioinnit eivät ole yrittäjän vastuulla vaan sähköisen taloushallinnon palveluja esimerkiksi tarjoavan tilitoimiston (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Tämä vähentää taakkaa yrittäjän huolenaiheista.

Ongelmaksi kuitenkin koetaan verkko- ja paperilaskujen rinnakkainen käyttö, vaikka siihenkin on ratkaisuna skannaus- ja tulostuspalvelut (Taloushallinto [viitattu 30.1.2013]). Tähän toivotaan muutosta muun muassa kuluttajien kasvavalla kiinnostuksella verkkolaskuja kohtaan.

Tutkimuksessa tulenkin selvittämään kuinka suuriksi hyödyksi ja haitoiksi esittelemäni seikat pk-yritykset mieltävät verkkolaskujen hyödyntämisessä taloushallinnossaan. Ja mikä tai mitkä hyödyistä ovat ratkaisevimmassa asemassa verkkolaskujen hyödyntämiseen siirtymisessä taloushallinnossa. Selvitän samalla

ovatko verkkolaskujen hyödyntämisestä saatavat hyödyt ratkaisevampia kuin yhteistyökumppaneilta tuleva paine tai pakko.

3.6 Sähköinen arkistointi

Sähköisen taloushallintojärjestelmän käyttämisestä syntyy sähköinen arkisto (Taloushallinto, [viitattu 30.1.2013]). Sinne voi laskujen lisäksi arkistoida muun muassa päivä- ja pääkirjat ja tilinpäätösdokumentit. Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) mukaan vain tilinpäätösaineistoon kuuluva tasekirja täytyy säilyttää paperisena.

Tietysti myös KILAN antamia lausuntoja täytyy noudattaa. Esimerkiksi KILAN 1.2.2011 antaman yleisohjeen kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista mukaan kirjanpitoaineisto on säilytettävä tilikauden aikana kahdella koneellisella tietovälineellä (Kirjanpitolautakunta 1.2.2011). Tähän käytettävillä tietovälineillä voi tallentaa uudestaan. Säilytettävä kirjanpitoaineisto on tilinpäätöksen laatimisaikana siirrettävä kahdelle tietovälineelle, joille ei voi tallentaa uudestaan. Siirron yhteydessä on tarkistettava tiedon oikeellisuus. Pysyvään säilyttämiseen on käytettävä yleistä ja ajantasaista tallennusmuotoa, jotta se voidaan tarvittaessa saattaa selväkieliseksi. Tietovälineet täytyy säilyttää erillisissä tiloissa. Useamman kirjanpitovelvollisen tietoja saa samalla koneellisella välineellä säilyttää henkilö, jonka tehtäväksi kirjanpito on toimeksiannolla uskottu. Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä on kuitenkin vastuussa kirjanpitovelvollinen. Koneellisessa tietovälineessä täytyy myös olla merkintä aineiston tallentamisajankohdasta, koska myös säilytysajasta on määrätty laeilla. Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) 2 luvun 10 pykälän mukaan:

Kirjanpitokirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä siten järjestettynä, että tietojenkäsittelyn suorittamistapa voidaan vaikeuksitta todeta.

Tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto ja koneellisen kirjanpidon täsmäytys selvitykset sekä muu kuin 1 momentissa mainittu kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt,

tositteet kirjausjärjestyksessä tai muutoin siten, että tositteiden ja kirjausten välinen yhteys voidaan vaikeuksitta todeta.

Ennakkoperintälain (L 20.12.1996/1118) 3 luvun ja 35 pykälän mukaan:

Kirjanpitovelvollisen on säilytettävä tämän lain mukaisia suorituksia koskeva palkkakirjanpito kymmenen vuotta tilikauden päättymisestä noudattaen muutoin, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) kirjanpitoaineiston säilytysajasta säädetään. Muistiinpanot ja tositteet on säilytettävä kuusi vuotta sen vuoden lopusta lukien, jonka aikana suoritus on maksettu. (24.6.2004/564)

Työaikalain (L 9.8.1996/605) mukaan työaikakirjanpito on säilytettävä vähintään kanneajan päättymiseen asti. Kanneaika on työsuhteen jatkuessa kaksi vuotta ja työsuhteen päättyessä päättymisestä kaksi vuotta. Vuosilomalain (L 18.3.2005/162) mukaan vuosilomakirjanpito on myös säilytettävä kanneajan päättymiseen asti. Tässä tapauksessa kanneaika on kaksi vuotta sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin loma olisi tullut antaa. Sähköisessä arkistoinnissa täytyy ottaa huomioon myös henkilötietolain säännökset niin sanottujen arkaluonteisten tietojen arkistointitavoista ja kuinka kauan niitä saa maksimissaan säilyttää (Lehtinen, 22.1.2013).

Sähköisen arkistoinnin hyötyjä ovat muun muassa, että sieltä voi etsiä laskuja muunkin hakuehdon kuin tositenumeron mukaan ja tulostaa tarvittaessa paperille (Taloushallinto, [viitattu 30.1.2013]). Sähköiseen arkistoon on jäänyt myös merkinnät kuka laskun on kierrättänyt eli tarkastanut ja hyväksynyt ja milloin. Eikä sähköinen arkisto vie fyysistä tilaa niin kuin paperinen arkisto (Lehtinen, 22.1.2013).

3.7 Siirtyminen sähköiseen taloushallintoon

Sähköiseen taloushallintoon siirtyminen on voinut ennen olla vaikeaa, mutta nykyään se on saatu jo paljon helpommaksi (Easy e-invoicing, [Viitattu 7.3.2013]). Tarvitaan vain tietokone ja verkkoyhteys, jotta voidaan siirtyä sähköiseen taloushallintoon (Taloushallinto, [viitattu 30.1.2013]).

Kun suunnitellaan sähköiseen taloushallintoon siirtymistä kannattaa käydä kaikki yrityksen toiminnot läpi, muun muassa asiakashallinta, markkinointi, myynti ja johto (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 22, 31, 44-45). Näin voidaan samalla miettiä mitä kaikkia toimintoja pystyisi muuttamaan sähköiseksi. Tämän avulla myös esimerkiksi turhat tai osittain päällekkäiset laskujen ja tilausten käsittelyvaiheet nousevat esille ja voidaan keksiä uusia tapoja, joilla voidaan tehdä liiketoimintaa vieläkin kilpailukykyisemmäksi. Toimintojen tarkastelusta ei kuitenkaan kannata tehdä loputonta, siksi projektille on tärkeää tehdä aikataulu. Vaarana on että liikkeelle lähdön kynnyksessä nousee eikä tuloksia synny.

Kun päätös siirtyä hyödyntämään verkkolaskuja taloushallinnossaan on syntynyt ja omat toiminnot ja ohjelmistot on mietitty läpi, kannattaa haastaa oman tilitoimiston, verkkolaskuoperaattoreiden, pankkien ja taloushallinto-ohjelmistotalojen asiantuntemus ja palveluvalmius omien tarpeiden määrittämisessä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 17). Tässä vaiheessa kartoitetaan vaihtoehtoiset toimintamallit ja kustannukset. Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää ohjelmistotoimittajien, operaattoreiden ja muiden yhteistyökumppaneiden tarjoamaan tukeen. Mahdollisiin tietojen siirtoihin vanhasta järjestelmästä uuteen on myös pyrittävä saamaan sujuvia ratkaisuja.

Jotta sähköisestä taloushallinnosta saadaan suurin mahdollinen hyöty, täytyy kaiken mikä kuuluu yrityksen taloushallintoon toimia saumattomasti yhteen (Taloushallinto, [viitattu 30.1.2013]). Siksi kannattaa valita sähköisen taloushallinnon palvelu, jossa voidaan hoitaa koko yrityksen taloushallinto. Isoilla globaalisti toimivilla konserneilla sähköisen taloushallinnon palveluiden vaatimukset ovat laajat ja moninaiset (Lahti & Salminen 2008, 32). Kun taas vain kotimarkkinoilla toimivilla pk-yrityksillä tarpeet ovat yleensä suppeat ja vakioidut, vaikka pk-yrityksissäkin on niin pieniä yrityksiä, joilla on tarvetta vain lakisääteiselle kirjanpidolle, kuin isoja yrityksiä, joilla on tarve kattavammalle johdon raportoinnille.

Laskujen käsittelyyn liittyvät prosessit täytyy ottaa huomioon yrityksen sisäisen valvonnan suunnittelussa (Taloushallinto, [Viitattu 30.1.2013]). Tässä tilanteessa kannattaa varautua henkilöstön muutosvastarintaan (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 45). Avoin tiedottaminen ja keskustelu muutoksista ja niiden seurauksista on

tärkeää. Selvittää täytyy myös kenelle verkkolaskuja voidaan lähettää ja keneltä niitä voidaan vastaanottaa (Taloushallinto, [Viitattu 30.1.2013]). Verkkolaskujen vastaanottamisesta ilmoittaminen asiakkaille kannattaa tehdä positiivisesti markkinoiden (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 12). Negatiivinen komento asiakkaille voi vain jarruttaa koko verkkolaskun käyttöönottoa. Käytännössä on myös pakko säilyttää rinnalla mahdollisuus paperilaskuihin, tällöin laskujen sähköiseen muotoon muuttamiseen käytetään skannaus- ja tulostuspalveluja. Osoitetietojen päivittäminen ja omasta verkkolaskuosoitteesta tiedottaminen täytyy sisällyttää säännöllisiin rutiineihin, koska se tulee olemaan jatkuva prosessi (mts. 47).

Yritykselle on kuitenkin yleensä olennaisinta se, että taloushallinnon sähköistämällä voidaan varmuudella saavuttaa hyötyjä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 29, 40). Kurki, Lahtinen ja Lindfors ovat sitä mieltä, että kustannussäästöjä ei verkkolaskun hyödyntämisestä taloushallinnossa tule lyhyellä tai edes pidemmällä aikavälillä. Siirtymävaiheessa kustannukset voivat jopa kasvaa, kun samanaikaisesti joudutaan ylläpitämään uusia ja vanhoja järjestelmiä ja toimintatapoja. Hyötyjen saavuttamiseksi on tärkeää pitää huolta, että väliaikaiseksi tarkoitettut käytännöt eivät jää elämään uusien rinnalle. Vaikka pienelle yritykselle ei rahan ja ajansäästöä tulisikaan, antaa verkkolaskun hyödyntäminen hyvää yrityskuvaa ja muita mahdollisuuksia. Basware (Easy e-invoicing, [Viitattu 7.3.2013]) taas on sitä mieltä että, siirtymävaiheen kustannukset ovat vähäisiä ja siirtymisestä verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa ei mene pitkään, kun hyödyt alkavat näkyä. Samaa mieltä Basware on Kurjen, Lahtisen ja Lindforsin kanssa kuitenkin siinä, että asiakkaat rakastavat kaupankäyntiä yritysten kanssa, jotka hyödyntävät verkkolaskuja taloushallinnossaan. Bo Harald on jopa sitä mieltä että verkkolaskujen hyödyntämiseen siirtyminen vaatii investointeja pienyrittäjältä tasan nolla senttiä (Gedik, H. 21.10.2008). Myöskään IT-taitojen puutetta ei Haraldin mielestä tarvitse pelätä. Suomesta kun ei enää taida löytyä yhtään yritystä, jolla ei olisi internetiä käytössä ja taitoja käyttää sitä.

Selvitänkin tutkimuksessa pitävätkö pk-yritykset hyvää yrityskuvaa ja muita mahdollisuuksia yhtä tärkeinä verkkolaskujen taloushallinnossa hyödyntämiseen

siirtymisessä kuin Kurki, Lahtinen ja Lindfors sekä Basware. Ja onko verkkolaskujen hyödyntämiseen siirtymisestä mahdollisesti tulevat lisäkustannukset yrittäjien mielestä ratkaisevia. Vai ovatko siirtymispäätökseen vaikuttavat tekijät jotain muita.

3.7.1 Verkkolaskujen välittäjät

Asiakkaan laskujen lähettämisestä ja vastaanottamisesta huolehtii verkkolaskujen välittäjät (Verkkolasku.info, [Viitattu 4.2.2013]). Verkkolaskujen välittäjät ylläpitävät yhteyksiä muihin välittäjiin. Hyvä välittäjä muokkaa laskuaineiston kullekin vastaanottajalle sopivaksi (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 10). Välittämiseen tarvittavia palveluja ja tuotteita tarjoavat operaattorit, pankit, taloushallinnon ohjelmistotalot sekä sovellusvuokrauspalvelujen toimittajat (Verkkolaskusta, [Viitattu 31.1.2013]).

Operaattoreiden palveluja käytetään taloushallinto-ohjelmistojen tai verkkosovellusten kautta. Pankit hyödyntävät olemassa olevia verkkopankkiyhteykskanavia laskujen välittämisessä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 37). Pankkien yhteinen palvelu on finvoice-välityspalvelu, jossa verkkolaskut välittyvät Finvoice-formaatissa pankkien välillä (Verkkolaskusta, [Viitattu 31.1.2013]).

3.7.2 Verkkolaskuformaattit

Verkkolaskuformaatteja eli verkkolaskun yksilöiviä esitystapoja on Suomessa useita (Verkkolaskusta, [Viitattu 31.1.2013]). Yleisimmät kolme ovat Finvoice, TEAPPSXML ja eInvoice. Finvoice -formaatti on pankkisektorin kehittämä oma yhteinen verkkolaskun esitystapa. TEAPPSXML-standardi on Tieto Oyj:n luoma verkkolaskun esitystapa. Ja eInvoice on pohjoismaisen verkkolaskukonsortion määrittämä verkkolaskun esittämistapa.

Verkkolaskuformaatti kuvaa laskun sisällön tietokenttinä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 9–10). Tietokenttiä ovat muun muassa lähettäjän tiedot ja laskun

loppusumma. Useat käytössä olevat sähköisen taloushallinnon järjestelmät eivät ymmärrä toistensa verkkolaskuja, jos laskut eivät ole formaatin mukaisia. Eri järjestelmien luomien tietokenttien määrä voi vaihdella, mutta tärkeintä on, että järjestelmä tulkitsee vastaanotetun laskun tärkeimmät tietokentät oikein. Eri formaatit eroavat esimerkiksi myös siten, että sallivatko ne laskulle liitteitä tai yrityksen logon. Esimerkiksi Finvoice ei siirrä laskun kuvaa, mahdollista yrityksen mainosta laskuun eikä liitetietoja verkkolaskun mukana. Liitteen salliminen voi olla pienelle yritykselle ratkaisevaa. Koska liitteestä pitäisi näkyä esimerkiksi selvitys työhön käytetyistä tunneista. Liitteen puuttumista voi kuitenkin useissa formaateissa hyvittää laskuun sijoitettavalla linkillä, jonka kautta tieto voidaan hakea esimerkiksi laskun lähettäjän nettisivuilta.

4 KYSELYTUTKIMUS TILITOIMISTON PK-YRITYSASIAKKAILLE VERKKOLASKUJEN HYÖDYNTÄMISESTÄ TALOUSHALLINNOSSA

Tämä luku on työn empiirinen osuus. Luvussa esitellään tutkimuksen toimeksiantaja ja tutkimuksen toteuttaminen. Näiden jälkeen tarkastellaan tutkimuksen tuloksia ja esitellään ehdotukset asiakkaiden kiinnostuksen herättämiseen verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa. Lopuksi tässä luvussa on johtopäätökset tutkimuksesta ja sen tuloksista.

4.1 Toimeksiantaja Pretax Oy

Opinnäytetyön toimeksiantajana ja kohdeorganisaationa on Pretax Oy. Pretaxin juuret ovat vuodessa 1944, kun Konekirjanpito Oy perustettiin. Vuonna 2000 Konekirjanpito liittyi Asko ja Tina Schreyn vuonna 1986 perustamaan Pretax-konserniin. Suomessa toimivien Pretaxin 40 toimiston ja konserniyhtiöidensä kautta toimii Accountor Group, joka on Pohjois-Euroopan suurin talouden- ja henkilöstönohjauksen palvelujen tuottaja (Pretax, [Viitattu 15.4.2013]).

Pretax Accountor Group (Pretax, [Viitattu 15.4.2013]) tuottaa taloushallintopalveluja niin pienyrittäjille kuin kansainvälisille yrityksille. Taloushallintopalvelut sisältävät kirjanpidon, myyntilaskujen hallinnan, ostolaskujen käsittelyn, palkanlaskennan ja matka- ja kululaskutuksen (Kuvio 3). Ne siis kattavat kaikki talouden prosessit, niin ulkoisen kuin sisäisen laskennan. Palveluihin kuuluu myös palkka- ja henkilöstöhallintopalvelut ja asiantuntijapalvelut, jotka kattavat talous- ja muutosjohtamisen sekä laki- ja verokonsultoinnin.

Kuvio 3. Pretax Accountor Group palvelut
(Salmenkangas, M. 2013c)

Näihin kaikkiin tarjoaa ohjelmistoratkaisuja Accountor Group Software Division (Pretax, [Viitattu 15.4.2013]). Esimerkiksi sähköisen taloushallinnon palveluja Pretax Accountor Group tarjoaa ProMicro- ja ProCountor-ohjelmistojen avulla. Yritykselle, jossa yksi ihminen hyväksyy ja maksaa laskut on suunniteltu ProMicro-ohjelmisto. ProCountor taas soveltuu paremmin isommillekin yrityksille.

4.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Kyselytutkimuksen toteutustapa oli kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jossa Pretaxin asiakkaille lähetettiin kysely aiheesta. Myös kvalitatiivinen tutkimus olisi ollut vaihtoehto, mutta sitä käytettäessä ei otos olisi ollut niinkään suuri mitä toteutunut otos oli käytettäessä kvantitatiivista tutkimusta. Tutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena, jossa liitteestä 2 löytyvä kysely lähetettiin kaikille Pretaxin asiakkaille, jotta saataisiin mahdollisimman paljon vastauksia. Liitteestä 1 löytyvässä saatekirjeessä kerrottiin kuka tutkimuksen toteuttaa ja että kysely on osa tutkimuksen tekijän opinnäytetyötä. Tätä korostettiin, jotta saataisiin yritykset vastaamaan helpommin kyselyyn. Perusjoukkoa harkittiin laajennettavaksi koko Etelä-Pohjanmaan pk-yrityksiin, mutta sitä ei tehty. Näin saatiin tehokkaasti juuri

Pretaxin asiakkaiden mielipide asiasta selville, jotta sitä voitaisiin käyttää juuri Pretaxilla hyväksi.

Kysely tehtiin verkon webropol ohjelmistoon ja paperiversioksi. Verkossa oleva kysely oli ensisijainen. Verkossa oleva kysely valittiin, koska sitä on helppo ja nopea levittää yrityksille sähköpostin kautta, ja vastaajien on siihen myös helppo ja nopea vastata. Paperiversio kyselystä lähetettiin vain yrityksille, joiden sähköpostia ei ollut tiedossa. Paperiversio kyselystä sisälsi myös tiedon mahdollisuudesta vastata myös verkossa.

Kysely ja kysymykset pyrittiin suunnittelemaan selkeiksi ja ymmärrettäviksi. Avoimia kysymyksiä ei käytetty, koska ne houkuttelevat liikaa vastaamatta jättämiseen. Suljettuihin ja sekamuotoisiin kysymyksiin taas on helppo ja nopea vastata vaikka riskinä on liika vastaajan johdattelu (Heikkilä 2008, 51). Parissa kysymyksessä käytettiin myös osgoodin asteikkoa, joka oli tässä tapauksessa 5-portainen asteikko (mts. 54). Osgoodin asteikon ääripäinä ovat vastakkaiset adjektiivit. Yhteensä kysymyksiä oli 20. Kysymyksillä 1-7 selvitettiin pk-yritysten ja vastaajien taustatietoja. Kysymykset 8 ja 9 selvittivät vastaajien tietopohjaa aiheesta. Kysymysten 10 ja 11 tarkoitus oli selvittää mitkä ovat pk-yritysten mielestä tärkeimpiä hyötyjä ja haittoja mitä verkkolaskujen hyödyntämisestä saa. Mahdollisuus oli myös löytää joku uusi hyöty tai haitta, jota ei oltu esitelty työn teoriaosuudessa. 12-14 kysymyksillä selvitettiin pk-yrityksiltä hyödyntävätkö ne jo verkkolaskuja ja mikä sai tai saisi ne hyödyntämään verkkolaskuja. Kysymysten 15 ja 16 tarkoitus oli selvittää niin sen mistä pk-yritykset ovat saaneet tietoa verkkolaskuista, mutta myös sen mistä ne sitä haluaisivat. Viimeiset tutkimukseen liittyvät kysymykset olivat 17 ja 18, joissa tiedusteltiin ovatko pk-yritykset kiinnostuneita hyödyntämään verkkolaskuja ja jos niin millä aikataululla ne ovat suunnitelleet siirtyvänsä verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossaan. 19 ja 20 kysymykset oli suunniteltu Pretaxin asiakaspalvelun avuksi, jos kysely oli saanut kiinnostuksen verkkolaskuja kohtaan heräämään. Viimeinen kysymys 21 oli varattu vapaalle sanalle. Verkkoselaimessa vastattaessa vain kysymykset 1, 12 ja 19 olivat pakollisia, jottei kyselyyn vastaaminen jäisi kesken minkään kysymyksen takia, johon on vaikea tai ei haluta vastata. Nämä muutamat pakolliset kysymykset

olivat pakollisia, jotta ohjelmisto osasi ohjata vastaajan oikeaan seuraavaan kysymykseen. Paperiversiossa ei määritelty yhtäkään kysymystä pakolliseksi.

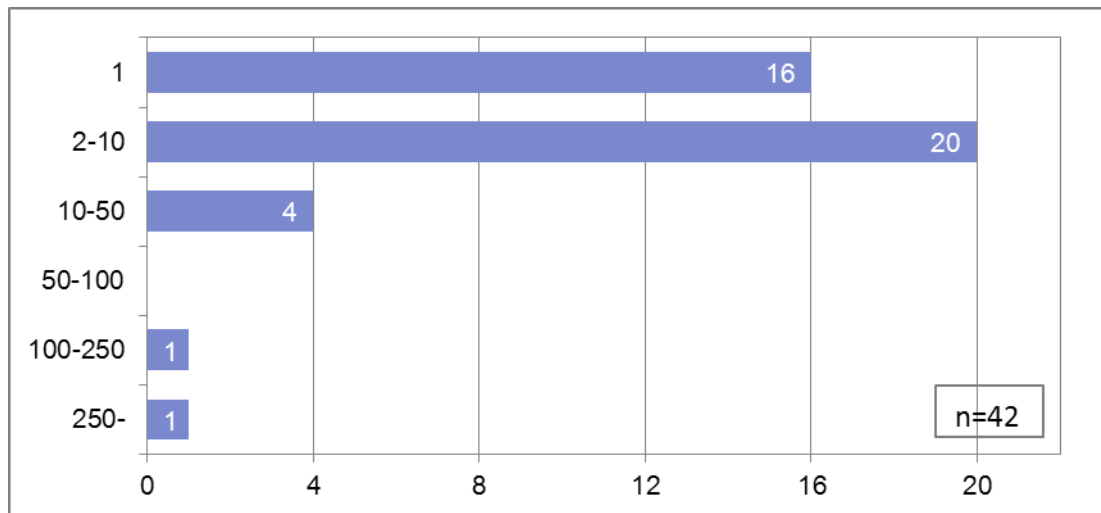
Kysely lähetettiin yrityksille yksi arkipäivä pääsiäisen jälkeen. Vastausaikaa oli viikko. Puolessa välissä vastausaikaa yrityksille, jotka eivät olleet vastanneet lähetettiin sähköpostilla muistutusviesti. Viestit lähetettiin arkipäivisin. Yrityksille, joille oli lähetetty paperikysely ei lähetetty muistutuskirjettä, koska siitä olisi tullut liikaa lisätyötä. Sähköpostitse kyselyjä lähetettiin 223 yritykselle, joista 32 vastasi. Kirjeitse kyselyjä lähetettiin 64 yritykselle, joista 10 vastasi. Sähköpostilla ja kirjeellä lähetettyihin kyselyihin tuli siis prosentuaalisesti saman verran vastauksia. Kokonaisuudessaan kyselyjä lähetettiin siis 287 yritykselle, joista 42 vastasi. Vastausprosentti oli noin 15 prosenttia eli se jäi pieneksi. Tutkimuksen ollessa valmis vastaajille lähetettiin kiitosviesti, jonka liitteenä oli linkki valmiseen tutkimukseen.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa täytyy arvioida tutkimuksen validiteettia ja reliabiliteettia. Validiteettiin vaikuttaa ovatko kyselytutkimuksen kysymykset onnistuneita eli voidaanko niiden avulla saada ratkaisu tutkimusongelmaan. Reliabiliteetti taas riippuu otannan koosta ja mahdollisista mittaus- ja käsittelyvirheistä (Heikkilä 2008, 185–187). Vaikka aiheeseen oli tutustuttu ja tutkimusongelma oli kirkkaana mielessä kyselyä tehtäessä en ole varma onnistuinko kysymysten suunnittelussa. Perusjoukko oli kuitenkin määritelty tarkasti ja ensimmäisen kysymyksen tuloksen perusteella vastaajat olivatkin juuri tutkimuksen kohderyhmästä. Otos kuitenkin jäi silti pieneksi, joten tulokset voivat olla sattumanvaraisia.

Ennen kun tutkimusaineiston analysoimista pystyttiin aloittamaan jouduttiin syöttämään kirjeitse tulleet vastaukset käsin verkon webropol ohjelmistoon. Tutkimusaineiston analysointiin käytettiin osittain SPSS (Statistical Package for Social Sciences) tilasto-ohjelmaa. SPSS ohjelman avulla luotiin taulukoita ristiintaulukoinnilla. Ristiintaulukoinnilla selvitettiin miten kaksi luokiteltua muuttujaa vaikuttavat toisiinsa (Heikkilä 2008, 210). Tutkimustulokset esitettiin kuvioin, jotka oli rakennettu Excel-ohjelmalla SPSS-ohjelmistosta ja verkon Webropol-ohjelmistosta saatujen aineistojen pohjalta.

4.3 Tutkimustulokset

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin työntekijöiden määrää (Kuvio 4). Vastanneista yrityksistä (n=42) lähes puolella oli 2-10 työntekijää. Yhden hengen yrityksiä oli vastaajista toiseksi eniten. Niitä oli 16 (38%). Kuviosta näkee hyvin vastaajien olleen juuri pk-yrityksiä, joille kysely oli suunnattukin.

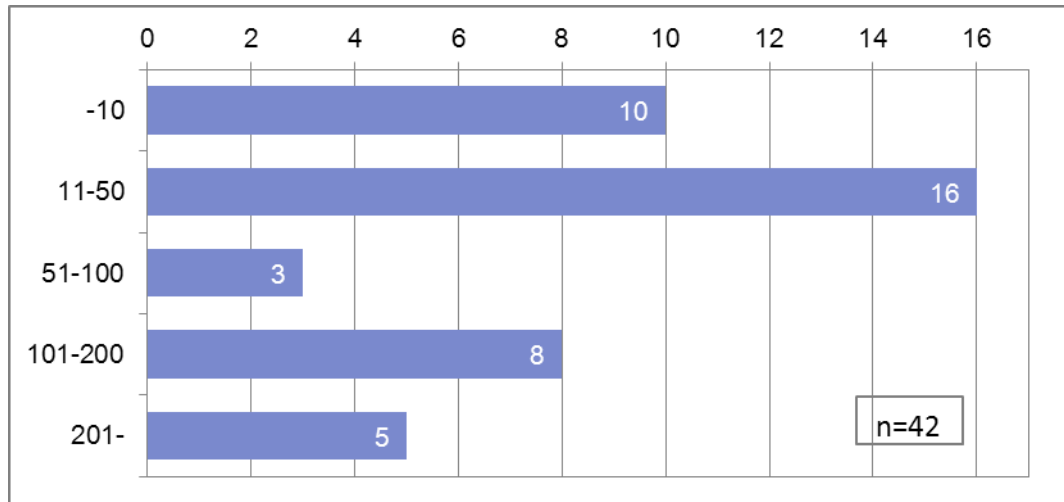
Kuvio 4. Työntekijöiden määrä.

Yhden hengen yrityksiltä kysyttiin myös vastaajien sukupuolta ja ikää. Sukupuoli jakautui niin, että vastaajista 12 (75%) oli miehiä ja 4 (25%) naisia. Ikäryhmittäin yhden hengen yritykset taas jakautuivat aika tasaisesti.

Yrityksiltä, joilla oli työntekijöitä enemmän kuin yksi, tiedusteltiin yritysmuotoa ja vastaajan asemaa yrityksessä. Suurin osa yrityksistä oli osakeyhtiöitä, joukossa oli vain yksi yhdistys ja yksi avoin tai kommandiitti yhtiö. Yrityksien, joilla oli työntekijöitä enemmän kuin yksi, vastaajista kaksi kolmasosaa oli omistajayrittäjiä ja yksi kolmasosa työntekijöitä ja/tai johtavassa asemassa. Joten kaikista yrityksistä noin 80% vastaajista oli omistajayrittäjiä.

Taustatietokysymyksissä kysyttiin myös yrityksen päätoimialaa ja vastaanotettavien ja lähetettävien laskujen määrää kuukaudessa. Yrityksiä oli tasaisesti jokaiselta toimialalta, joten vastauksia saatiin siitä näkökulmasta kattavasti, vain yhtä toimialaa ei kuitenkaan tämän vuoksi voinut erityisesti nostaa esiin. Vastaanotettavien ja lähetettävien laskujen määrä kuukaudessa oli

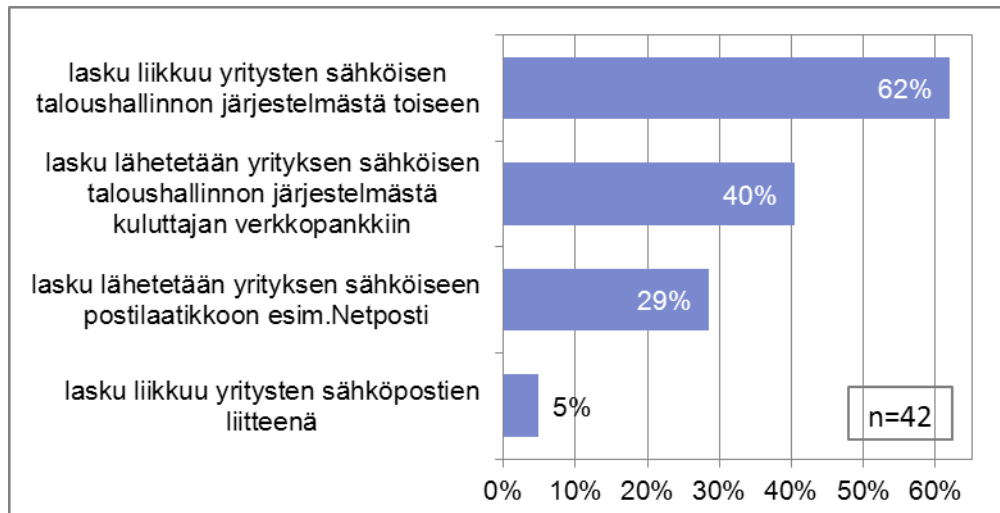
suurimmalla osalla 11-50 kappaletta ja toiseksi suurimmalla osalla se oli alle 10 kappaletta (Kuvio 5). Tämä oli odotettavissa jo ensimmäisen kysymyksen tuloksien perusteella, mutta myös koska kysely oli suunnattu pk-yrityksille.

Kuvio 5. Vastaanotettavien ja lähetettävien laskujen määrä kuukaudessa.

Tulosten analysointivaiheessa todettiin sukupuoli, ikä, yritysmuoto ja päätoimiala kysymysten olleen turhia. Koska vastaajien määrä jäi odotetusti pieneksi, oli virhe ettei kysymyksiä esitetty kaikille. Tämän vuoksi tietoja ei voinut eikä ollut järkevää käyttää hyväksi.

Pk-yritysten pohjatietoja testattiin kysymyksillä 8 ja 9. Vastanneista 33 eli noin 85% (n=39) oli sitä mieltä, että tiesi mitä on sähköinen taloushallinto. 6 vastaajaa (n.15%), jotka eivät mielestään olleet tienneet mitä sähköinen taloushallinto on olivat kaikki yhden hengen yrityksiä. Kuvio kuusi kuvaa miten verkkolasku vastaajien mielestä toimii. Kysymyksessä pystyi valitsemaan monta vastausvaihtoehtoa. Oikean vastauksen verkkolaskun toiminnasta oli tiennyt 26 (62%) vastanneista. Toiseksi suosituin vastausvaihtoehto oli e-lasku kuluttajalle, jota voidaan pitää verkkolaskuna. Kuitenkin niin sanottuihin väriin vastausvaihtoehtoihinkin oli tullut valintoja.

Kuvio 6. Miten verkkolasku vastaajien mielestä toimii.

Tuloksia analysoitaessa tarkasteltiin myös olivatko vastaajat, jotka olivat mielestään tienneet mitä on sähköinen taloushallinto vastanneet oikein kysymykseen verkkolaskun toiminnasta. Suurin osa vastanneista, jotka olivat mielestään tienneet mitä on sähköinen taloushallinto, olivat valinneet oikean vaihtoehdon verkkolaskun toimintatavaksi. Väärin vastanneita ei kuitenkaan ollut merkittävästi. Yllättäen vastaajat, jotka eivät mielestään tienneet mitä on sähköinen taloushallinto olivat kuitenkin valinneet oikean vastausvaihtoehdon verkkolaskun toimintatavaksi.

Kysymyksen kymmenen tulokset näkee kuviosta seitsemän. Tässä kysymyksessä tiedusteltiin kuinka suuriksi hyödyiksi taloushallinnossa yritykset kokevat kysymyksessä luetellut asiat. Vastausvaihtoehtona oli myös ”muu mikä?”, mutta sitä ei yksikään vastaaja valinnut.

Vaikka vastausten keskiarvoissa ei ollut suuria eroja, olivat vastaukset samansuuntaisia kuin aiemmissa tutkimuksissa esitellyn Baswaren verkkolaskututkimuksen tulokset. Kustannustehokkuus, joka on ennen ollut Baswaren tutkimuksessa hyödyistä tärkein, ei enää viimeisimmän verkkolaskututkimuksen tulosten perusteella ole niin tärkeä. Tässäkin tutkimuksessa kustannustehokkuus ei ollut tärkeimmästä päästä. Kun taas ympäristöystävällisyys, joka oli vasta viimeisimmässä Baswaren tutkimuksessa noussut tärkeimmäksi hyödyksi on tässäkin tutkimuksessa yritysten mielestä tärkein hyöty. Samansuuntaisuuteen Baswaren verkkolaskututkimuksen kanssa

viittaa myös tutkimuksessa toiseksi tärkeimmäksi hyödyksi tullut rutiinitöiden automatisoiminen. Baswaren viimeisimmässä verkkolaskututkimuksessa oli nimittäin tullut hyötylistaan uusi asiakaspalvelun laadun parantuminen, joka oli juontanut juurensa verkkolaskutuksen avulla tehostuneista prosesseista, jolloin laskutus oli toiminut nopeammin ja kustannustehokkaammin.

	1	2	3	4	5	Keskiarvot asteikolla 1=vähiten hyödyllinen 5=eniten hyödyllinen
	Vastausten lukumäärä					
ympäristöystävällisyys	1	2	13	9	17	3,93
rutiinitöiden automatisoiminen	2	3	8	15	14	3,86
sähköisen arkiston syntyminen	2	5	8	11	15	3,78
ajantasaisuus	3	4	9	10	16	3,76
talouden mahdollinen seuraaminen missä ja milloin vain	4	3	11	7	17	3,71
kustannustehokkuus	3	3	10	15	11	3,67
ajansäästö	4	6	8	10	13	3,54
sähköisten järjestelmien helppous	7	2	10	11	12	3,45
inhimillisten virheiden väheneminen	1	13	9	9	10	3,33
n≈42						

Kuvio 7. Verkkolaskujen hyödyntämisessä koetut hyödyt.

Verratessa verkkolaskuja taloushallinnossaan hyödyntävien yritysten vastauksia yrityksiin, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja havaittiin, että vastausten keskiarvot olivat hiukan korkeampia niillä jotka jo hyödynsivät verkkolaskuja. Eli yritykset, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja taloushallinnossaan, eivät pidä niistä saatavia hyötyjä niin suurina kuin verkkolaskuja taloushallinnossaan jo hyödyntävät yritykset.

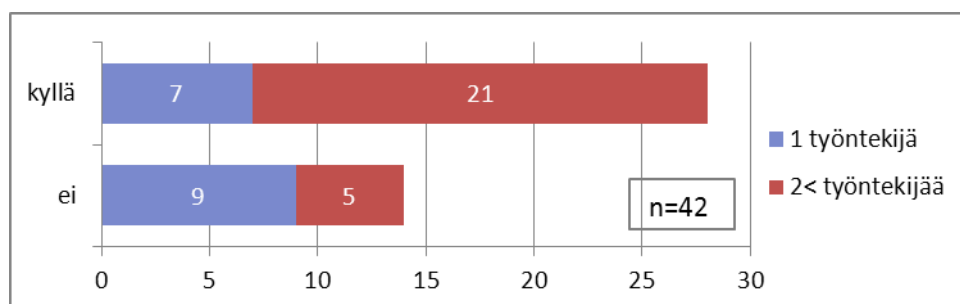
Tutkimuksessa tiedusteltiin myös kuinka suuriksi haitoiksi taloushallinnossa yritykset kokevat kysymyksessä luetellut asiat (Kuvio 8). Vastausvaihtoehtona oli myös ”muu mikä?”, mutta sitä ei yksikään vastaaja valinnut. Selvästikin käyttöönottovaiheessa esiintyvät haitat eivät ole niitä huomattavimpia vaan

verkkolaskujen hyödyntämisyvaiheessa tarvittava verkko- ja paperilaskujen rinnakkainen käyttö.

	1	2	3	4	5	Keskiarvot asteikolla 1-5 1=vähiten haitallinen 5=eniten haitallinen
	Vastausten lukumäärä					
verkko- ja paperilaskujen rinnakkainen käyttö	2	6	13	11	10	3,5
sähköisten järjestelmien vaikeus	3	9	12	10	8	3,3
uusien asioiden ja toimintatapojen oppiminen/henkilöstön perehdyttäminen	3	8	17	11	3	3,1
käyttöönottoon tarvittava aika	2	10	16	11	3	3,1
käyttöönottoon tarvittava raha	3	13	14	8	4	2,9
n=42						

Kuvio 8. Verkkolaskujen hyödyntämisessä koetut haitat.

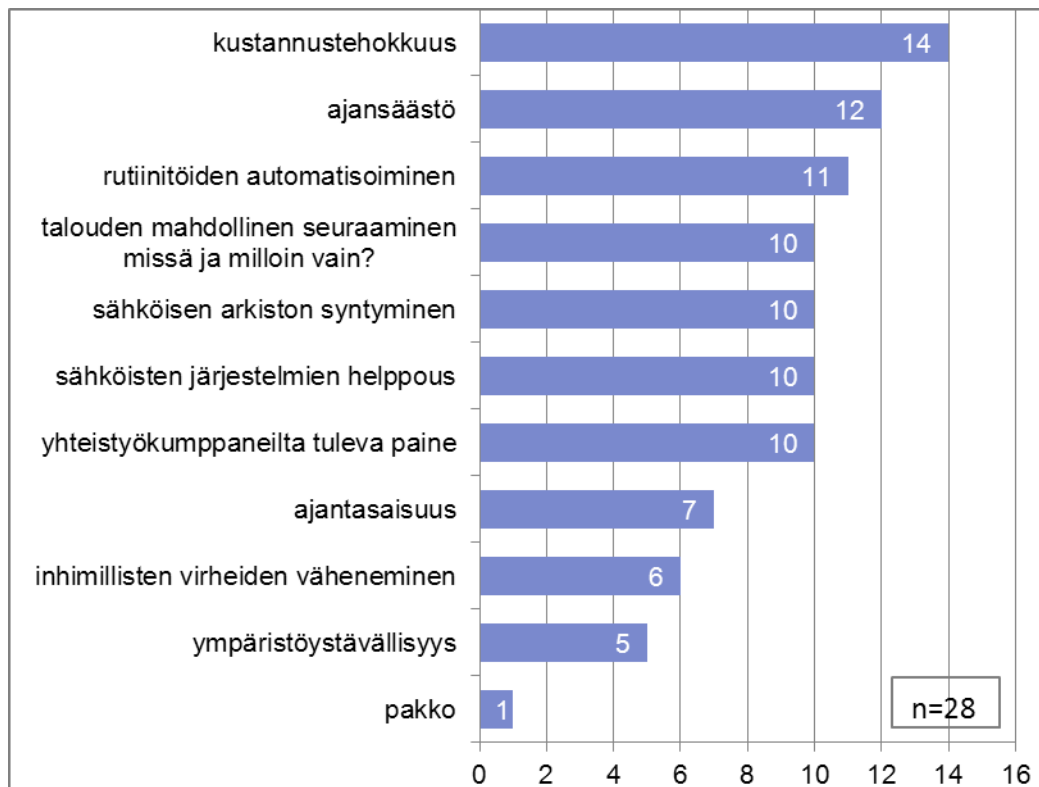
Kyselyyn vastanneista verkkolaskuja hyödynsi kaksi kolmasosaa, yksi kolmasosa ei hyödyntänyt. Lisäksi tarkasteltiin vielä miten yhden hengen yritykset olivat vastanneet tähän verrattuna vähintään kahden hengen yrityksiin. Kuten kuviosta yhdeksän näkee, hyödynsi enemmistö kahden hengen yrityksistä jo verkkolaskuja taloushallinnossaan ja vähemmistö ei hyödyntänyt. Yhden hengen yritysten suhteen asia oli päinvastoin vaikka ero verkkolaskuja jo hyödyntävien yritysten ja yritysten jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja välillä ei ollut niin suuri. Tuloksessa ei kuitenkaan ollut mitään uutta tai yllättävää vaan tämä vastasi täysin sitä tietoa mikä oli jo aikaisemmin työn teoriaosuudessa esitelty.

Kuvio 9. Verkkolaskujen hyödyntäminen taloushallinnossa.

Tähän jatkokysymyksiä selvitin miksi verkkolaskuja jo hyödyntävät ryhtyvät siihen ja mikä saisi heidät ryhtymään, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja.

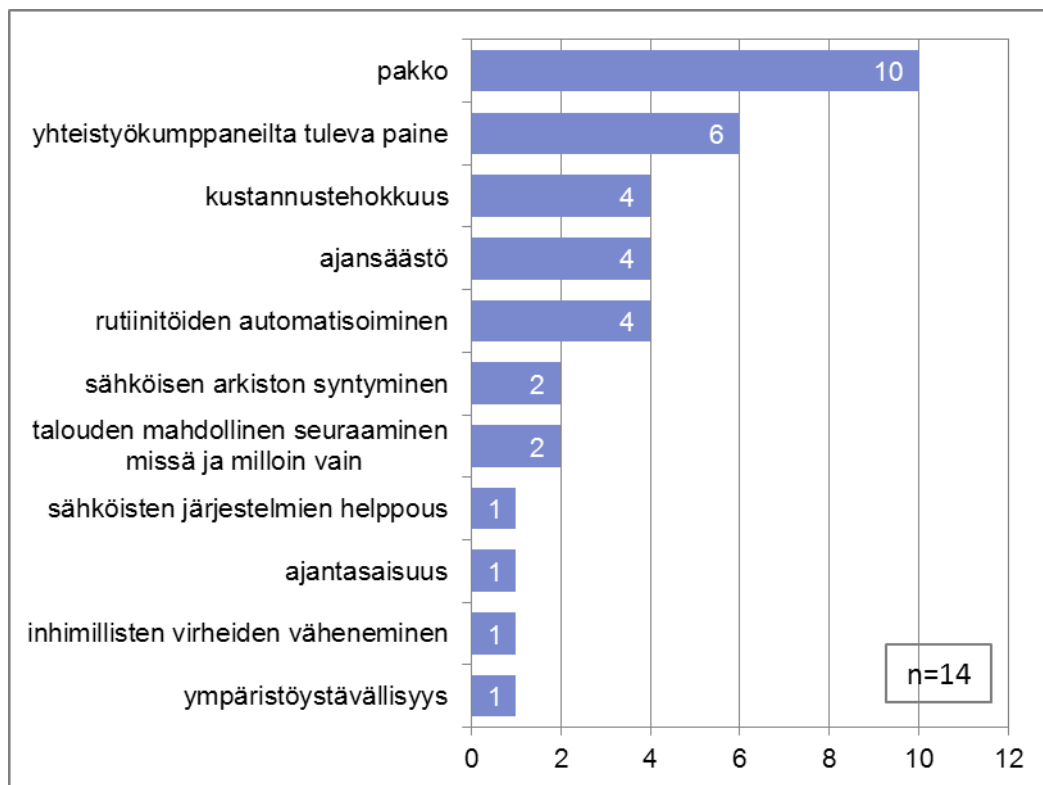
Vastausvaihtoehtona oli myös ”muu mikä?”, mutta sitä ei yksikään vastaaja valinnut. Kysymyksessä pystyi myös valitsemaan monta vastausvaihtoehtoa. Jo verkkolaskujen hyödyntämiseen ryhtyneiden suurimmaksi syyksi nousi kustannustehokkuus (Kuvio 10). Tämä oli odotettavissa, koska onhan kustannustehokkuus ollut monena vuotena aiemmissa tutkimuksissa esitellyssä Baswaren verkkolaskututkimuksessa hyödyistä tärkein. Yllättävää kuitenkin oli, että ympäristöystävällisyys oli toiseksi vähiten tärkeä vaikuttaja vaikka se oli verkkolaskujen hyödyntämisessä taloushallinnossa koettu suurimmaksi hyödyksi. Tämä voi johtua siitä, että verkkolaskujen hyödyntämisestä saatavista hyödyistä ympäristöystävällisyys on ihan vasta noussut arvostetuksi, niin kuin Baswaren verkkolaskututkimuksista on käynyt ilmi. Huomionarvoista näissä tuloksissa on myös se, että yksi yritys on ryhtynyt pakon edessä hyödyntämään verkkolaskuja.

Kuvio 10. Syyt, jotka ovat saaneet ryhtymään hyödyntämään verkkolaskuja.

Kysyttäessä mikä saisi yritykset tulevaisuudessa ryhtymään hyödyntämään verkkolaskuja oli myös vastausvaihtoehtona ”muu mikä?”, mutta sitä ei yksikään vastaaja valinnut. Kysymyksessä pystyi myös valitsemaan monta vastausvaihtoehtoa. Yrityksillä, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja

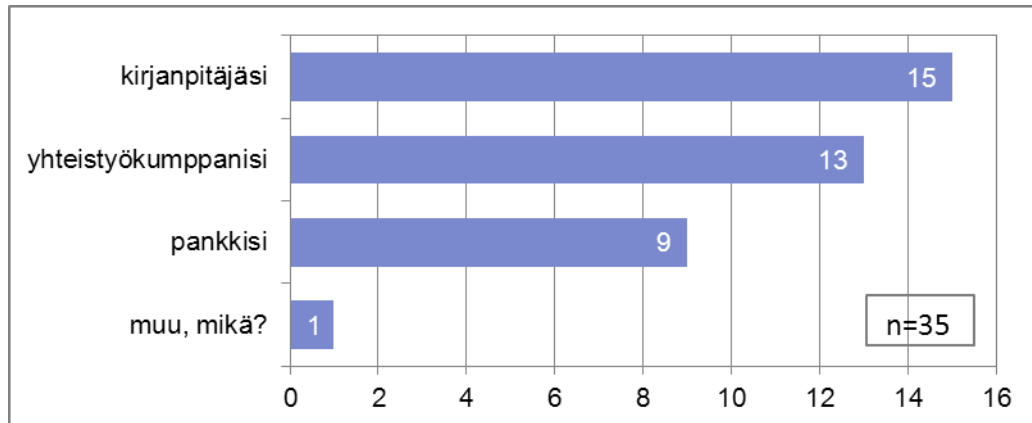
taloushallinnossaan nousi pakko tarpeeksi hyvistä syistä suurimmaksi ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja (Kuvio 11). Toiseksi suurimmaksi syyksi nousi yhteistyökumppaneilta tuleva paine. Nämä vastaavat teoriaosuudessa esiteltyä Bo Haraldin mielipidettä siitä, että haasteena pk-yritysten saamisessa hyödyntämään verkkolaskuja on teknisten ongelmien sijaan ihmisten asenteiden muuttaminen. Verkkolaskuista saatavat hyödyt tulivat vasta pakon ja yhteistyökumppaneilta tulevan paineen jälkeen. Huomioitavaa on kuitenkin se, että niiden järjestys on sama kuin mitä jo verkkolaskuja hyödyntäneet ovat vastanneet. Siis näissäkin tuloksissa verkkolaskujen hyödyntämisen ympäristöystävällisyys oli häntäpäässä, joka oli yllättävää. Tämä voi johtua jo aikaisemmin havaitusta seikasta, eli siitä että yritykset, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja taloushallinnossaan eivät pidä niistä saatavia hyötyjä niin suurina kuin yritykset, jotka hyödyntävät jo verkkolaskuja taloushallinnossaan.

Kuvio 11. Syyt ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja taloushallinnossa.

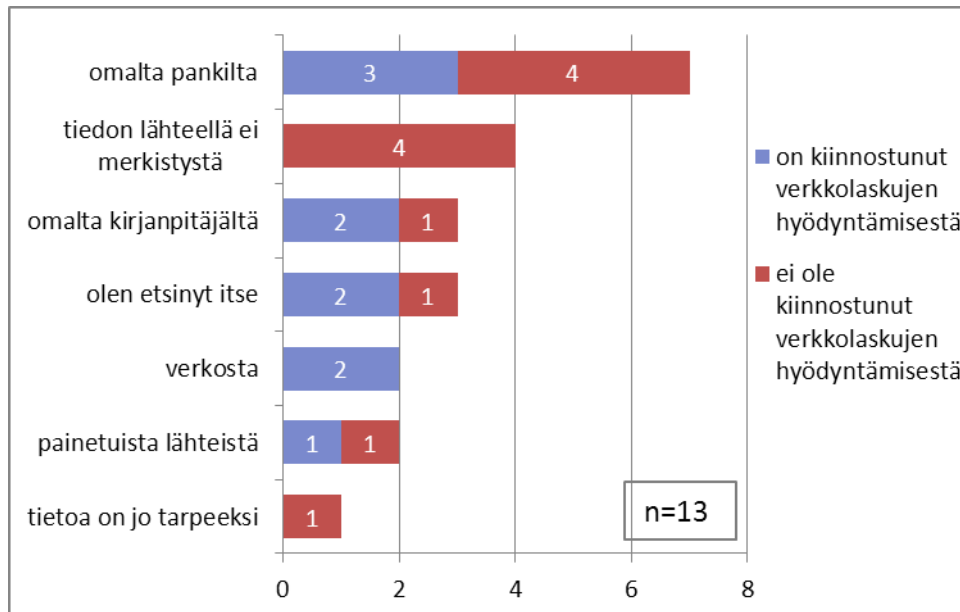
Kuviossa 12 näkyvät kysymyksen 15 tulokset, jossa tiedusteltiin kuka yrityksille on viimeksi ehdottanut verkkolaskujen käyttöönottoa. Kysymyksessä pystyi valitsemaan monta vastausvaihtoehtoa. Oma kirjanpitäjä piti ensimmäistä paikkaa,

mutta niin kuin edellisistä tuloksista voi jo odottaakin, on seuraavana yhteistyökumppani. Yksi vastaus oli tullut muu vaihtoehtoon ja siinä selitteenä oli ettei kukaan ole ehdottanut verkkolaskujen käyttöönottoa.

Kuvio 12. Yrityksille on viimeksi ehdottanut verkkolaskujen käyttöönottoa.

Seuraavassa kysymyksessä, jonka tulokset näkyvät kuvioista 13, tiedusteltiin mistä yritykset haluaisivat verkkolaskuista tietoa. Tässäkin kysymyksessä pystyi valitsemaan monta vastausvaihtoehtoa. Lähinnä huomiota kiinnitettiin siihen osaavatko yritykset vaatia tai haluavatko he edes pyytää tilitoimistolta neuvoja verkkolaskujen hyödyntämisestä. Kyselyssä kysymys oli esitetty kaikille, mutta tulosten analysointivaiheessa todettiin, että tiedoista on enemmän hyötyä jos tarkastellaan vain vastaajia, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja. Omaan pankkiin luotettiin eniten. Vaikka toiseksi suurimman vastausmäärän sai vaihtoehto tiedon lähteellä ei merkitystä on huomioitava, että siihen vastasivat vain yritykset, jotka eivät olleet kiinnostuneita verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossaan. Oma kirjanpitäjä oli vasta kolmanneksi suosituin. Tämä tulos oli odotettavissa jo työn teoriaosuudessa esiteltyjen tietojen perusteella. Tilitoimistolta kun ei usein osata vaatia palveluja, vaan yritykset tyytyvät vain perusasioiden hoitoon.

Kuvio 13. Yritykset, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja haluaisivat verkkolaskuista tietoa.

Viimeiseksi tiedusteltiin vielä kiinnostusta siirtyä verkkolaskujen hyödyntämiseen. Nämäkin kysymykset kysyttiin kaikilta, mutta tulosten analysointivaiheessa todettiin, että tiedoista on enemmän hyötyä jos tarkastellaan vain vastaajia, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja. Heistä vain yksi kolmasosa oli kiinnostunut verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossa ja kaksi kolmasosaa eivät olleet. Aikataulu siirtymiseen oli yksi tai kuusi kuukautta.

Lopuksi kyselyyn sai jättää yhteystietonsa, jos kysely oli saanut kiinnostuksen verkkolaskuja kohtaan heräämään niin paljon, että halusi yhteydenoton Pretaxilta aiheeseen liittyen. Viimeiseen tekstilaatikkoon sai myös kirjoittaa terveiset joko opinnäytetyön tekijälle tai Pretaxille. Sen kautta lähetettiin muun muassa hyvää palautetta verkkolaskujen toimivuudesta Pretaxille ja tsemppiä opinnäytetyön tekoon.

4.4 Ehdotuksia asiakkaiden kiinnostuksen herättämiseen verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossa

Toimistotasolla voisi kiinnittää huomiota siihen ehdottavatko asiakkaille verkkolaskujen hyödyntämiseen ryhtymistä toimiston esimiehet vai asiakkaiden

omat kirjanpitäjät, koska niin kuin teoriaosuudessa olen kertonut, on asiakkaalla usein omaan kirjanpitäjään suurin luotto.

Teoriaosuudessa esittelin myös Bo Haraldin mielipiteen siitä, että paperiseen laskuun pitäisi lisätä konkreettinen pieni lisämaksu, jotta ihmiset saataisiin siirtymään verkkolaskujen hyödyntäjiksi. Pitäisikö paperilaskuja taloushallinnossa hyödyntävien kirjanpito siis maksaa enemmän, kuin verkkolaskuja hyödyntävien yritysten kirjanpito. Mutta jos lisämaksu katsottaisiin rangaistusluonteiseksi maksuksi eikä se vastaisi oikeasti syntyviä lisäkuluja, ei se olisi sallittua.

Tutkimuksen kysymyksen 9 tulokset kertovat yritysten, jotka jo hyödyntävät verkkolaskuja taloushallinnossaan, pitävän niistä saatavia hyötyjä keskimääräisestä parempina kuin yritykset, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja taloushallinnossaan. Pystyisikö tätä käyttämään hyväksi pyytämällä verkkolaskuja hyödyntävän asiakkaan kertomaan verkkolaskuista muille asiakkaille?

Yksittäinen kirjanpitäjä voisi lisäksi kiinnittää huomiota toimintatapoihinsa.

- Omalle asiakkaalle voisi useammin vinkata hänelle sopivista muista tilitoimiston palveluista esimerkiksi verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossa, jotta asiakkaat osaisivat paremmin haluta tilitoimistolta myös muita kuin peruspalveluita. Koska teoria osuudessa olen kertonut kirjanpitäjän olevan se johon talousasioissa luotetaan.
- Suositellessaan asiakkaalle verkkolaskujen hyödyntämistä taloushallinnossa kirjanpitäjä voisi ennemmin kertoa asiakkaalle miten hänen kannattaisi tulevaisuudessa toimia kuin korostaa verkkolaskuista saatavia hyötyjä. Koska kysymyksen 14 tulokset kertovat että suosituimmat syyt ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja olivat yrityksille, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja, pakko ja yhteistyökumppaneilta tuleva paine.
- Kuitenkin verkkolaskujen hyödyistäkin voisi kertoa enemmän, koska kysymyksen 10 tulokset kertovat, että yritykset, jotka eivät vielä hyödynnä verkkolaskuja taloushallinnossaan, eivät pidä niistä saatavia hyötyjä niin suurina kuin verkkolaskuja taloushallinnossaan jo hyödyntävät yritykset.

4.5 Johtopäätökset

Suurin osa kyselyyn vastanneista oli yhden tai 2-10 hengen yrityksiä, joten tutkimuksen kohderyhmä tavoitettiin hyvin. Tulokset olivat myös vastaajien ikäryhmien, asemien yrityksissä ja yritysten toimialojen perusteella kattavia.

Vastaajien tietotaso sähköisestä taloushallinnosta oli hyvä. Vastaajista 33 (n.85%) tiesivät mielestään mitä on sähköinen taloushallinto. Kuitenkaan kaikki jotka mielestään tiesivät mitä sähköinen taloushallinto on eivät tienneet miten verkkolasku toimii. Vastaajista 6 (n.15%) eivät mielestään tienneet mitä on sähköinen taloushallinto, mutta tiesivät kuitenkin miten verkkolasku toimii. Näiden tulosten perusteella monet yritykset eivät tunne täysin sähköistä taloushallintoa, joten tiedon verkkolaskuista välittäminen pk-yrityksille olisi edelleen tärkeää.

Verkkolaskuista saatavista hyödyistä kysyttäessä tulokset olivat samansuuntaisia kuin aiemmissa tutkimuksissa esitellyn Baswaren verkkolaskun tulokset. Esimerkiksi kustannustehokkuus, joka oli viimeisimmässä Baswaren tutkimuksessa tippunut kärkipäästä, oli myös tässä tutkimuksessa hännillä. Ja ympäristöystävällisyys taas, joka oli noussut kärkeen Baswaren viimeisimmässä tutkimuksessa, oli tässäkin tutkimuksessa kärjessä. Yritykset, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja, eivät kuitenkaan pitäneet verkkolaskujen hyödyntämisestä saatavia hyötyjä niin korkeina kuin verkkolaskuja jo hyödyntävät yritykset. Myös tämä vahvistaa, että on edelleen tärkeää välittää pk-yrityksille tietoa verkkolaskuista.

Verkkolaskujen hyödyntämisestä aiheutuvista haitoista kysyttäessä tulokset olivat jokseenkin saman suuntaisia kuin asiantuntijoiden mielipiteet, jotka esiteltiin teoriaosuudessa. Baswaren ja Bo Haraldin mielestä siirtymävaiheen kustannukset ovat vähäisiä tai niitä ei ole ollenkaan eikä IT-taitojen puutetta tarvitse pelätä. Tutkimuksen tulostenkin mukaan verkkolaskujen käyttöönottovaiheessa mahdollisesti esiintyvät haitat eivät ole huomattavia. Enemmän pelätään verkkolaskujen hyödyntämisvaiheessa mahdollisesti tarvittavaa verkko- ja paperilaskujen rinnakkaista käyttöä.

Vähintään kahden hengen yrityksistä suurin osa hyödynsi jo verkkolaskuja. Yhden hengen yrityksissä tilanne oli toisin päin. Tutkimukseen vastanneiden yritysten suurimmaksi syyksi ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja tulevaisuudessa nousi pakko ja yhteistyökumppaneilta tuleva paine. Selvitettäväksi jäi olisiko siirtyminen näiden syiden takia mieluista vai epämieluista. Verkkolaskuista saatavat hyödyt tulivat vasta pakon ja yhteistyökumppaneilta tulevan paineen jälkeen. Aiemmin kysytyistä hyödyistä suurin ympäristöystävällisyys oli jopa viimeisenä syynä ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja. Tämä voi johtua siitä, että yritykset, jotka eivät hyödynnä verkkolaskuja taloushallinnossaan, eivät koe niistä saatavia hyötyjä niin suurina kuin verkkolaskuja jo hyödyntävät yritykset. Yrityksistä, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja, vain yksi kolmasosa on kiinnostunut lähiaikoina siirtymään verkkolaskujen hyödyntämiseen.

Verkkolaskujen käyttöönottoa oli viimeksi suurimmalle osalle ehdottanut oma kirjanpitäjä. Kuitenkaan oma kirjanpitäjä ei ollut se jolta haluttiin eniten tietoa verkkolaskuista. Ongelmana onkin, että useat tilitoimiston asiakkaat eivät osaa vaatia ja haluta tilitoimistolta muita palveluja kuin peruspalveluja. Jotta yritykset siis saataisiin hyödyntämään verkkolaskuja täytyisi niiden asenteita ja ajatusmaailmaa saada muutettua.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää keinoja miten Pretaxin pk-yritysasiakkaat saataisiin kiinnostumaan tai jopa käyttämään verkkolaskuja ja kartoittaa tekijöitä, mitkä vaikuttavat verkkolaskujen hyödyntämiseen ryhtymiseen pk-yrityksillä. Alatavoitteena oli esittää ehdotuksia, joiden avulla Pretaxin palveluja voitaisiin kehittää ja Pretaxin työntekijät saisivat pk-yritysasiakkaat innostettua ja kannustettua verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnoissaan ilman pakkoa.

Työn teoriaosuudessa esiteltiin tilitoimistoalan palveluja ja kerrottiin miten palvelut ovat kehittyneet tähän päivään ja miten niiden ennakoituaan kehittyvän tulevaisuudessa. Teoriaosuuteen kuului myös sähköisen taloushallinnon esittely. Esittelyssä kerrottiin sähköisen taloushallinnon kehittymisestä ja tämän päivän tilanteesta ja määrittelystä. Sähköisestä taloushallinnosta kerrottaessa edettiin sen ytimeen eli verkkolaskuun ja keskityttiin tarkemmin sen määrittelyyn ja mitä sen hyödyntämisestä taloushallinnossa seuraa. Eli mitä hyötyjä tai haittoja verkkolaskujen hyödyntämisestä mahdollisesti tulee ja mikä on verkkolaskujen hyödyntämisestä syntyvä sähköinen arkisto. Myös sähköiseen taloushallintoon siirtymisestä kerrottiin ja mitä siinä tilanteessa kannattaisi ottaa huomioon.

Tutkimus oli kvantitatiivinen, jossa kysely lähetettiin kaikille Pretaxin pk-yritysasiakkaille. Kysely tehtiin verkkoon Webropol-ohjelmistolla ja lähetettiin yrityksille sähköpostilla. Yrityksille joiden sähköposti ei ollut tiedossa tehtiin kyselystä paperiversio, joka lähetettiin kirjeitse. Vastausprosentiksi kummastakin vastaustavasta muodostui 15. Kirjeitse tulleet vastaukset syötettiin käsin verkon Webropol-ohjelmistoon, josta saatua aineistoa käsiteltiin SPSS-ohjelmalla. Kuviot tehtiin Excel-ohjelmalla.

Tutkimuksen mukaan verkkolaskuista saatavista hyödyistä suurin on yritysten mielestä ympäristöystävällisyys. Yritykset, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja, eivät kuitenkaan pitäneet verkkolaskujen hyödyntämisestä saatavia hyötyjä niin korkeina kuin verkkolaskuja jo hyödyntävät yritykset. Tutkimuksen tulosten perusteella monet yritykset eivät muutenkaan tunne täysin sähköistä taloushallintoa, joten tiedon välittäminen verkkolaskuista olisi edelleen tärkeää. Vaikka ympäristöystävällisyys oli yritysten mielestä verkkolaskujen

hyödyntämisestä saatava suurin hyöty, oli yritysten, jotka eivät vielä hyödyntäneet verkkolaskuja, suurimmat syyt ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja kuitenkin pakko ja yhteistyökumppaneilta tuleva paine. Heistäkin vain yksi kolmasosa oli kiinnostunut ryhtymään hyödyntämään verkkolaskuja. Haitoista suurin oli yritysten mielestä verkkolaskujen hyödyntämisvaiheessa mahdollisesti tarvittava verkko- ja paperilaskujen rinnakkainen käyttö. Verkkolaskujen käyttööntöövaiheessa mahdollisesti esiintyvät haitat eivät olleet yritysten mielestä niin huomattavia.

Kuten tutkimuskin osoitti on ongelmana, että useat tilitoimiston asiakkaat eivät osaa haluta tilitoimistolta muita palveluja kuin peruspalveluja. Jotta pk-yritykset siis saataisiin hyödyntämään verkkolaskuja täytyisi niiden asenteita ja ajatusmaailmaa saada muutettua ja siihen voisi auttaa yrityksen oman kirjanpitäjän neuvonta miten tulevaisuudessa kannattaisi toimia.

LÄHTEET

- Ahvenniemi, J. 20.5.2008. Johdon laskentatoimen palvelut tilioimistoissa kehittyvät. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 17.2.2013]. Saatavana: <http://www.tilisanomat.fi/node/450>
- Ahvenniemi, J. 19.5.2009. Suomen tilioimistoalan toimialastandardi. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 17.2.2013]. Saatavana: <http://www.tilisanomat.fi/node/557>
- Easy e-invoicing: It's time to switch. Ei päivystä. [Verkkojulkaisu]. Basware. [Viitattu 21.1.2013]. Saatavana: http://www.basware.com/sites/default/files/restricted/easy-invoicing-ebook-its-time-to-switch.pdf?ng_eidl=fj_01
- Gedik, H. 21.10.2008. Paperilaskulla ei mitään tulevaisuutta. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 7.5.2013]. Saatavana: <http://www.tilisanomat.fi/node/474>
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Itella Information tutki verkkolaskutuksen yleistymistä 16 maassa. 12.11.2010. [Verkkosivu]. Itella Oyj. [Viitattu 18.4.2013]. Saatavana: http://www.itella.fi/group/tiedotteet/2010/20101112_tutkimus.html
- Kirjanpitolautakunta. 1.2.2011. Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista. [Verkkosivu]. Edilex. [Viitattu 6.3.2013.] Saatavana: <http://www.edilex.fi/virallistieto/kilaohje/kirjanpito>
- Kurki, M., Lahtinen, M. & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön! Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- L 30.12.1993/1501. Arvonlisäverolaki.
- L 20.12.1996/1118. Ennakkoperintälaki.
- L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.
- L 9.8.1996/605. Työaikalaki.
- L 18.3.2005/162. Vuosilomalaki.
- Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa: Sähköiset talouden prosessit käytännössä. Helsinki: WSOYpro.

- Lehtinen, R. 22.1.2013. Palkkahallinnon aineistojen arkistointi sähköistymisen aikakaudella. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 6.3.2013]. Saatavana: <http://www.tilisanomat.fi/content/palkkahallinnon-aineistojen-arkistointi-s%C3%A4hk%C3%B6istymisen-aikakaudella?destination=node/1949>
- Lyytinen, E. 21.8.2012. Toimialastandardi laadun runkona. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 27.2.2013]. Saatavana: <http://www.tilisanomat.fi/node/1840>
- Metsä-Tokila, T. 2.2009. Taloushallinnon palvelut: Toimialaraportti. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 15.2.2013] Saatavana: http://www.tem.fi/files/24829/Taloushallinto2009_web.pdf
- Pretax. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Accountor Group. [Viitattu 15.4.2013]. Saatavana: <http://www.pretax.net/>
- Salmenkangas, M. 2013a. Palvelujohtaja. Pretax Seinäjoki. Powerpoint tiedosto. ProCountor Talouspalvelu - Esitys - Myyntilaskut. 28.3.2013.
- Salmenkangas, M. 2013b. Palvelujohtaja. Pretax Seinäjoki. Powerpoint tiedosto. ProCountor Talouspalvelu - Esitys - Ostolaskut. 28.3.2013.
- Salmenkangas, M. 2013c. Palvelujohtaja. Pretax Seinäjoki. Powerpoint tiedosto. ProCountor - Myyntiesitys (Asia). 28.3.2013.
- Repo, H. 2009. Tilitoimiston valinta vaatii osaamista. Asiakkaan Etera 1/2009, 13.
- Taloushallinto. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Suomen Yrittäjät. [Viitattu 30.1.2013]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/taloushallinto/>
- Taloushallintoliitto. 2009. [Verkkosivusto]. Suomen Taloushallintoliitto ry. [Viitattu 14.2.2013]. Saatavana: <http://www.taloushallintoliitto.fi/>
- Tilitoimistojen käyttämät verkkolaskutuksen välineet ja kokemukset – tutkimusraportti. 1.2011. [Verkkojulkaisu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu 21.1.2013]. Saatavana: <http://taloushallintoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/713b5945d91ff04c5d28ef28d190348f/1365413513/application/pdf/657952/Verkkolaskututkimus%202011.pdf>
- Tilitoimistojen sähköisten ostolaskujen käsittely 2011. 14.6.2011. [Verkkojulkaisu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu 8.4.2013]. Saatavana: <http://www.taloushallintoliitto.fi/taloushallintoliitto/ajankohtaista/tutkimuksia/tilitoimistojen-sahkoisten-ostol/>
- Tutkimus: Verkkolasku, automaatio ja liikekumppanien kanssakäynti avoimessa verkossa. 2.2012. [Verkkojulkaisu]. Basware. [Viitattu 21.1.2013]. Saatavana: http://www.basware.com/sites/default/files/upload/verkkolaskututkimuksen_tulokset_2012.pdf?rrt=12

Verkkolasku.info. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Itella Information Oy. [Viitattu 4.2.2013]. Saatavana: <https://www.verkkolasku.info/a/ec/vlinfo>

Verkkolaskun sisältö. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Yritys-Suomi. [Viitattu 6.3.2013.] Saatavana: <http://www.yrityssuomi.fi/web/verkkolasku/verkkolaskun-tekeminen>

Verkkolaskupalvelut 2009. 13.10.2009. [Verkkosivusto]. Suomen Yrittäjät. [Viitattu 8.4.2013]. Saatavana: http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomen_yrittajat/tutkimukset/verkkolaskupalvelut2009/

Verkkolaskusta. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. TIEKE. [Viitattu 31.1.2013]. Saatavana: <http://www.tieke.fi/display/verkkolasku/Verkkolasku>

LIITTEET

LIITE 1 Saatekirje

Hei

Olen Seinäjoen ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelija ja teen opinnäytetyötä verkkolaskujen hyödyntämisestä pienten ja keskisuurten yritysten taloushallinnossa eli kuinka yritykset saataisiin kiinnostumaan verkkolaskujen lähettämisestä ja vastaanottamisesta.

Tärkeä osa opinnäytetyötäni on alla olevan linkin sisältämä kysely. Olisin erittäin kiitollinen jos vastaisitte kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa vain noin 5 minuuttia. Kyselyyn on aikaa vastata 10.4. asti. Kyselyn vastaukset käsitellään täysin luottamuksellisesti.

Mikäli ilmenee jotain kysyttävää voitte laittaa sähköpostia osoitteeseeni ulla.puurula@seamk.fi.

Kiitollisin terveisin

Ulla Puurula

LIITE 2 Kyselylomake

Kysely opinnäytetyöhön verkkolaskujen hyödyntämisestä

Valitse vastaus rastimalla ympyrä tai ruutu. Ympyrän muotoisista vastausvaihtoehdoista voit valita vain yhden, neliönmuotoisista vastausvaihtoehdoista taas voit valita monta.

1. Työntekijöiden määrä?

Jos vastasit enemmän kuin 1 työntekijä, voit siirtyä kysymykseen 3.

- 1
- 2-10
- 10-50
- 50-100
- 100-250
- 250-

2. Ikä?

- 25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56-65
- 65-

3. Sukupuoli?

- Nainen
- Mies

4. Yritysmuoto?

- toiminimi
- avoin / kommandiittiyhtiö
- osakeyhtiö
- yhdistys

5. Päätoimiala?

- maa-, metsä- tai kalatalous
- teollisuus
- rakentaminen
- tukku- ja vähittäiskauppa
- palvelut
- muu

6. Vastaanotettavien ja lähetettävien laskujen määrä kuukaudessa?

- 10
- 11-50
- 51-100
- 101-200
- 201-

7. Tiedätkö mielestäsi mitä on sähköinen taloushallinto?

- kyllä
- ei

8. Miten verkkolasku mielestäsi käytännössä toimii?

- lasku liikkuu yritysten sähköpostien liitteenä
- lasku liikkuu yritysten sähköisen taloushallinnon järjestelmästä toiseen
- lasku lähetetään yrityksen sähköiseen postilaatikkoon esim.Netposti
- lasku lähetetään yrityksen sähköisen taloushallinnon järjestelmästä kuluttajan verkkopankkiin

9. Miten suuriksi hyödyiksi verkkolaskujen hyödyntämisessä taloushallinnossa koet seuraavat asiat?

Asteikolla 1-5 (1=vähiten hyödyllinen ja 5=eniten hyödyllinen)

	1	2	3	4	5
sähköisten järjestelmien helppous	☐	☐	☐	☐	☐
ajansäästö	☐	☐	☐	☐	☐
kustannustehokkuus	☐	☐	☐	☐	☐
ympäristöystävällisyys	☐	☐	☐	☐	☐
inhimillisten virheiden väheneminen	☐	☐	☐	☐	☐
rutiinitöiden automatisoiminen	☐	☐	☐	☐	☐
ajantasaisuus	☐	☐	☐	☐	☐
talouden mahdollinen seuraaminen missä ja milloin vain?	☐	☐	☐	☐	☐
sähköisen arkiston syntyminen	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

10. Miten suuriksi haitoiksi verkkolaskujen hyödyntämisessä taloushallinnossa koet seuraavat asiat?

Asteikolla 1-5 (1=vähiten haitallisin ja 5=eniten haitallisin)

	1	2	3	4	5
sähköisten järjestelmien vaikeus	☐	☐	☐	☐	☐
uusien asioiden ja toimintatapojen oppiminen/henkilöstön perehdyttäminen	☐	☐	☐	☐	☐
käyttöönottoon tarvittava aika	☐	☐	☐	☐	☐
käyttöönottoon tarvittava raha	☐	☐	☐	☐	☐
verkko- ja paperilaskujen rinnakkainen käyttö	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

11. Hyödynnätkö jo verkkolaskuja taloushallinnossasi?

kyllä

ei

12. Jos vastasit kyllä, mikä sai sinut ryhtymään verkkolaskujen hyödyntämiseen taloushallinnossasi?

yhteistyökumppaneilta tuleva paine

pakko

ajansäästö

kustannustehokkuus

ympäristöystävällisyys

rutiinitöiden automatisoiminen

inhimillisten virheiden väheneminen

ajantasaisuus

talouden mahdollinen seuraaminen missä ja milloin vain?

sähköisten järjestelmien helppous

sähköisen arkiston syntyminen

muu, mikä? _____

13. Jos vastasit ei, mikä olisi tarpeeksi hyvä syy ryhtyä hyödyntämään verkkolaskuja taloushallinnossasi?

yhteistyökumppaneilta tuleva paine

pakko

ajansäästö

kustannustehokkuus

ympäristöystävällisyys

rutiinitöiden automatisoiminen

inhimillisten virheiden väheneminen

ajantasaisuus

talouden mahdollinen seuraaminen missä ja milloin vain?

sähköisten järjestelmien helppous

sähköisen arkiston syntyminen

muu, mikä? _____

14. Kuka sinulle on viimeksi ehdottanut verkkolaskujen käyttöönottoa?

- kirjanpitäjäsi
- pankkisi
- liikekumppanisi
- muu, mikä?

15. Mistä haluaisit verkkolaskuista tietoa?

- omalta kirjanpitäjältä
- omalta pankilta
- olen etsinyt itse
- verkosta
- painetuista lähteistä
- tiedon lähteellä ei merkistystä
- tietoa on jo tarpeeksi
- muu, mikä? _____

16. Oletko kiinnostunut verkkolaskujen hyödyntämisestä taloushallinnossasi?

- kyllä
- ei

17. Oletko suunnitellut siirtyväsi hyödyntämään verkkolaskuja taloushallinnossasi?

- 1 kk
- 6 kk
- 1 vuosi
- yli 1 vuosi
- en ole suunnitellut

18. Haluatko, että Pretaxilta otetaan yhteyttä aiheeseen liittyen?

- kyllä
- ei

19. Yhteystiedot

Yritys / Organisaatio *

Etunimi

Sukunimi

Sähköposti

Osoite

Postinumero

Postitoimipaikka

Puhelin

20. Muita terveisiä opinnäytetyön tekijälle tai Pretaxille?
